

ปทุมมกุมมาร

ฉบับวัดสันฐาน ต.ป่าตัน อ.แม่ทะ จ.ลำปาง

ตุลาภรณ์ แสนปรน

ผู้ปริวรรต

ใบรับหน้าปทุมมกุมมารแล ปทุมมกุมมารต้นผูกเดี่ยวแล ท่านเหี้ย //

นมโด้สัสตฤ มสาหิตว มหาราชติ อินทสัถา เขตวิญเณวิหรัญเต อารัพะกะ กเถสิ สาธโว ดูรา สัปปุริส สะทังหลาย อันมาอายุกันแวลล้อมตั้งหน้าร้อนพังธัมม์ประกอบด้วยกัมมอันยังโสมนัสชื่นชมบานหัวใจหวาน ตื่นต้อซึ่งแต่ห้องหอรทัยอันมาพร้อมกันในวิหารใหญ่ตั้งหน้าไฟพียงยังปทุมมชาดกอันประเสริฐในกำเลิศไชรส ในเมื่อสมเด็จเจตนวิเสศยานะเพสพิจจารณาการเมืองยังธอรมานพระคโผดสงสรรหลายหมู่ตั้งหน้าอยู่เซตวัน อันเปนอารามแห่งนายอนาถบิณฑิกัสสะมหาเสฏฐิมีสัทธิทาใจกว้างท่านแต่งสร้างเป็นทานแก่สัพพัญญุตัญญาณ เปนเกล้าแล สาวกเจ้าอยู่ทรงธัมม์คัมมิแล อรัพะกะเถสิ พระคัปรารภเชิงภิกขุตน ๑ อันขึ้นด้วยสัทธิธาธิกสายังพ่อ แม่ที่อุปเนเหตุแก่ธัมม์เทศนาพระคักล่าวเปนคาถาว่า มสาหิตว มหาราชตั้งนี้เป็นเกล้าพระพุทเจ้าตนปราบ เห่ง้าแลโลกาปงกรุณาแก่ปณสัตต์ใจๆ กล่าวยังชาติปทุมมชาดกพระคัยกออกว่าตั้งนี้ พระคักล่าวเชิงเทศนา ว่า ในกาละเมื่อก่อนยังมีเจ้าภิกขุตน ๑ บ่ผ่อนด้วยสัทธิธาธิกกรุณาพ่อแม่ ใจกว้างเปน //

กตัญญูมิมีรู้อรรถรัสแจจจอตคเวทวนรักสาสิลทุกคำเข้า รักษาพ่อแม่เปนเจ้าชวันคืนผ้าผืนค่าแพง ใหญ่แต่งไว้ถ้ามาดาโภชนะพร้อมคู่เจ้าแต่ใจอันๆ เจ้าคัปฏิบัติโพชวันใจๆ บ่ที่พ่อแม่ได้เคืองใจคุมบาตมาแปง เปนปุ่นเหลือกว่านั้นจึงสิ้นแลนา ตั้งแต่นั้นไฟพายหน้าภิกขุคำติเตียนมหาเถรเจ้าตนนี้บ่ชอบป้องเลียวลอบหลวง หลายเท่าชงขวยมาเลี้ยงคนครุหส์ถ์ อยู่เที่ยงขชาติเพียรสัถวันเจ้าคัโพชวันบ่ยังควรเร้าเอายังเจ้าภิกขุตนนี้เล่า เอาไฟไหว้พระพุทเจ้าตนปราบแห่ง้าแล เราก่าชอบแก่เราแล ว่าอัน เมื่อนั้นคินว่าเจ้าภิกขุทั้งหลายกล่าวอุบาย ว่าตั้งนี้แล้ว เขาคัรับเสวแขนชักไฟแควนกันบ่อยุริบชักเข้าไฟสู่พระมณีจาคามีหลายสิ่งเชิงเจ้าตนยิ่งนัก สัถธา ว่าข้าแต่พระพุทเจ้าตนวิเสศภิกขุตนนี้กะทำผิดปฏิบัติอติธ้อยใจๆ ตั้งผู้เข้าได้ไฟหัน ไหว้สาตามบอกเหตุเชิง เจ้าตนวิเสศองค์คำบัตนี้แลนา เมื่อนั้นพระสัถธาตนประสิฏฐุนล้าเลิศองค์คำได้ยินคำเจ้าภิกขุมาเล่ากล่าว ว่า เจ้าภิกขุ //

ตนนี้บ่ตี พระมณีคัตรัสแจจจอตคระนิงรอดประหยาความพระคัถามว่าตั้งนี้ ภิกขุเว ดูราภิกขุทั้งหลาย อันเอานียายบอกว่าเจ้าตนนี้ลือกก็อกปติเลี้ยงอติธ้อยเที่ยงบอกที่อเสียงอย่าชงขามอย่าที่อมีคามอยุดอยอน บอกตามแต่ก่อนไขมาที่อพระสัถธาได้รู้กล่าวแจจอันมีเปดตั้งได้ยินมานี้ท่านกล่าวชื้อป็นคว่าท่านไฟคุมบาตไฟบ่ ขาดสัถวันคุมมาเลี้ยงคนครุหส์ถ์อยู่เที่ยงตามเชิงสายทุกวันท่านหากปฏิบัติตามแต่อันชะเรือ อามะกันเต ข้า แก่เจ้ากุนตนเปนครูแก่โลกพันจากโทสสงสารภิกขุตนนั้นคับอกมีอวาทตั้งเกล้าไหว้พระเจ้าทุรสานว่า ข้าแต่

พระทศพลตณวิเสสเหตุอันนี้หากมีเพียงแต่ปกคลาดด้วยภิกขุตนนี้หากมากแล้วแก่พระเจ้าตั้งแต่เกล้ามาตั้งพระ
สัตถาได้แจ้งเที่ยงรู้เสียขุประการนี้แล เมื่อนั้น พระพุทธเจ้าตนปราบเหง้าโลกาท่านมีประหยจับเพสรู้ด้วยเหตุ
ถ้องตรัสว่าบัดนี้ท่านเลี้ยงคนกระหัดถึได้ฝูงอื่นอันมาสิ้นมาเคียนั้นหรือ รู้ว่าเปนพ่อแม่ท่านจูงกล่าวแก่ป็น
มา ตทา ในกาละเมื่อนั้นเล่าเจ้าภิกขุตนนั้นท่านอยู่ทันทุรสาน ยอมือวานใส่เกล้า ว่าข้าแต่ พระพุทธเจ้าตน
ปราบ //

เหง้าโลกาข้าปฏิบัติมาหลายเผ่าเชื่อคำเกล้าไหวว่าข้าปฏิบัติมาบ่พรากเขานั้นหากมีคุณมันเปนคุณ
เหลือแหล่เขานั้นหากเปนพ่อแม่แห่งข้า หากควรอย่าข้าจักบอกตามคำหื้อแจ้งกล่าวหื้อรู้แห่งคำมีข้าแลนา โป
ราณกะ เมื่อนั้น พระพุทธเจ้ากล่าวห้ามตามคำอันกลางคำมีต้นว่า ภิกขุเว ดูราภิกขุทั้งหลาย นิยายอันนี้องอาจ
อย่าประหมาทร้ายราบอย่าชระหนาบราวีหากเปนปาเวณีมาแต่ก่อนหากกะทำปฏิบัติกับเพื่อนมีเพียรบ่เปน
บาปแก่หมาเถรอย่าบ่ตอบัจฉว่าภิกขุตนนี้บ่ประกอบบ่ชอบด้วยวินัยกถะเมื่อพื้นไฟเมินนานมากดับไฟ
หากเมินนานบ่บิตติจารผู้ประเสริญเทียรยอมมีใจกว้างเกิดกรุนารักสายังพ่อแม่บ่ประริญแท้ดีหลีชีวิตมีหมั้นบ่ไว้
ขวิกออกได้ตายตางในกลางดงแหล่งไหล่แก่ป่าไม้เพื่อยหนาเวทดาโยคุณมากเจ้าฟ้าหากลงมาวันนั้นแลนา ว่า
อัน ตนแก้วสัพพัญญุตตนเปนครูแก่โลกกล่าวแก่โทสมหาเถร คั้นว่าใจเทศนาเมี้ยนแล้วค้ลวดทับกระอูปแก้วบ่
เจียรจาเพื่อหื้อเปนครูภาสาองอาจ ยามนั้นเจ้าภิกขุตนสะหลาดด้วยโวหารจึงนมัสการชราบไหว //

ยังพระบาทไธ้ทุรสานว่า ข้าแต่พระพุทธเจ้าตนเปนเจ้าแก่โลกา อันว่าตำนานอันนี้มาแต่ก่อนบรู้หอน
ยินมา ผู้ข้าชอรธนาพระเจ้าจูงนำเอามายังเกล้าอดีตเดธัมมาไซคำบอกแจ้งหื้อรู้แห่งเกล้าคำมาแต่เทือะ ว่าอัน
ยามนั้น สัตถาสัพพัญญุตตนเปนครูเลิศแล้วบ่มีท่านแก้วเทศนาธัมมกล่าวตามคำอันตนได้สร้างในชั้วกว้างพายหลัง
เมือยังเทียวสงสารบ่ขาดในมนุสสาตมเมืองคนเจ้าค้ได้ยินภิกขุตนองอาจอันสะหลาดด้วยโวหารมานมัสการ
ชราบไหวรธนาใจๆ ขอธัมมยาบ่บั้นพระองค์คำจักกล่าวหื้อรู้พายหลังตามอันมีหื้อแจ้งกล่าวแห่งชาติอันบวรวิ
สุทท์แก่หมาสาธิบุดต์เบนเตล้าตราบต่อเท้าบ่บิตติใคร่ตรัสจึงมาไหว้พระบาทไธ้จึงเทศนาว่า อดีต กาล
ภิกขุเว ดูราภิกขุทั้งหลายนิยายอันนี้องอาจจักหื้อแจ้งชาติพายหลังจูงฟังเนือ เจ้าภิกขุตนสะหลาดคู้อันเปน
นักปราชญ์จักเทศนาไซกรียาบอกเหตุเชิงเจ้าตณวิเสสองค์ครานอันมานมัสการชราบไหวหื้อพระบาทไธ้ได้เทศนา
ในกาละนี้มาเมือก่อนล่วงข้ามผอนเมินนานยามนั้นยังมีพระภูบาลตน ๑ องอาจหากเปนเชื้อชาติกระสัตถา ชื่อ
ว่าพระยอนังคราช เชื้อนักปราชญ์สีล //

ใสมีหมู่เสนาไฟแหวดล้อมนางนาท้อมเปนบริวารโยธารามหลายหมื่นคนคั้นเกล้าไหลมาช้วยบ่ฉณา
การของฝากทุกด้าวหากันเนื่องริพลบ่บ่อยเตชะพระยอศ้อยหรือชา ในเมืองอนังคราชาธิราชมีนามชาติชื่อว่าสุ
เมกขรา มีสิริโสภายิ่งแยมหากแต่มีป็นมาสารีราฐรูปเจ้านางหนุ่มหน้าสมเสลียวหางตาเขียวองอาจยอคู้ว่าด
พิมทองตาไหลค้วะค้วะแหวลเนือปูนชมล้าคอกกลมใสศ้อยแก้วบร้อยสังวาลตนนางงามเสมือหล่อบ้านมทั้ง
๒ เต้าอรุญจะอุปญจะรามิแหวกลมเรียงราบตามสุภาพว่าอดีตริกขณะปักป็นตราแหวดไว้รูปบ่เส่างามใสนางนงวัย

ผิวอ่อนชะช้อนหน้าปูนรักดินผสมซึกแรบเกี้ยงชะแรมคิ้วชิวไสชายไต่หันใครไต่บังนาทไ้สุเมกขราเรรนาหาใจๆ
ร้องร่ำให้ปาชวัญมีใจฝันผู้ มักใครชมรูปไ้ธนางเมืองศรีบุญเรืองเหี้ยหนุ่มหน้าได้เปนเจ้าเทวีสมนางตีแปงปอด
งามยิ่งยอดเหลือคนเหมือนนางบนแหล่งหล้าอยากแต่ฟ้าลงมาสมนางนั้นนาเลิศล้ำรอดชุกล้ำกายางามพอตาผิว
ส่องคิ้วคล่อมพองสบองามพอตาชู้ผู้ไ้เปนชู้ชุมชายโสมนางงามหมายตาโลกงามช้อยโชติรุ่งเรืองไร //

รัฐสมิไ้บัวرياتเหมือนนางฟ้าอยากลงมานั้นแลนา ตทา ในกาละเมื่อนั้นหน่อพุทธาตบญูมากค้จตุติ
ฟ้าตุลิตาลงมาเอาปฏิสนธิกล้าเดือนในท้องแม่บุญเจ้าแก่เนืองนองเจ้าค้สระเด็จจากห้องประเทศท้องดาวติงสา
มาเกิดในท้องมาดาศรีพิมพาเหี้ยผู้ประเสริญงามล้ำเลิศพอตาตนชื่อว่าสุเมกขราแล ส่วนว่ากระกุลท้าวจพระยา
ในอนาชุด้าวทุกเทศท้าวมหาชูในดงชุมพูทีปัฐช่าวริบยินดีป็นณาการมีแสนล้ำเมืองน้อยพรั้าพรสามค้ด้วยเตชะ
สมพารยสชะราบตนปราบแก่แดนดินเตชะสีลบุญมากเจ้าปราบแพ้โลกา เมื่อนั้นนาหน่อพุทธายังมีในท้องแม่
บุญเจ้าแปรท้าวอาณาแลนา ตทา ในกาละนั้นแลท้าวมหุ่มหน่มมหากระสัดตเกิดมถิตอนงคราชลุ่มฟ้าอาจเอง
องค์หากเปนน้องพระจอมวงส์เปนพงสาบคราดเกิดในโขงปราสาทชั้นเชื้อชาติพระกระสัดตรา ชื่อว่าพระยาสุส
ราช ปราบภูอาจลือชาในรัฐาเทศท้องประเทศท้องกุดทรนคอรหลายเมืองช้อยเชิงเขตมีด้าวประเทศแคว้นไกลเขา
ไ้ยินเสียงช่าวสมนางท้าวท้าวอาณาสุเมกขรารามยิ่งไ้ฟ้าสิ่งบุญพานไ้จักแกก //

เทียมนางไ้ได้รูปหน่อไ้งามสมนางนงครานพากฟ้า รูปนางหน่อหล้าไ้บ่เทียมทัน ท้าวนั้นบ่หันเท้าไ้
ยินเสียงช่าวร้อนผ่าวเปนควันยินใคร่หันอยู่ไ้ๆ ต้มทานิมทั้งทรงคืดถึงทิพดวงดอกไม้คืดใครไ้ร่ำเรรณแล
นา ไ้โรราชา อันว่าพระยาสุตตราชตนนั้นอยู่หั้นคระนิงใจถึงใจเทิงคืดจอตร่ำเพิงเถิงรอดยังนางท้าวยอดเทวีคืด
ใคร่หันแม่ศรีหน่อไ้คืดใครไ้รับเร็วพลินเรียมหาเสนาพลันผู้สะหลาดหื้อโปป่าวอามาตย์และโยธาจตุโลกเสนา
แสนล้ำหื้อมาพร้อมพร้าวันเดียวหื้อชวยชิวเจียรจากคภาพรากด้าวนครเสนาวอนระรินทุกด้าวอื่นนานา เขา
ไ้หลมาเท้าอยู่ไ้หลหลู้เข้ามาหาฝูงโยธาหม่นใจเปกป่นปานฝีใจบตีสักผู้ ชิมล้ำพุกำพรั้าแล่นไ้มาโยธา ลาง
พร่องค้ถือแพงเหล่าชอมหลังเสียงมล้ำดั่งหื้อแห่นเสียงข้างแสนชะโค่นเสียงหมู่เกวียนดั่งชะช่าวมาชุด้าวบ
บนคนหลายพันหล้ายหิมสนั่นครินเต็มเมืองเสนาเรื่องทั้งหลายบางพร่องตีพาดค้องกลองวงเครื่องนดนตรีต่างๆ
โยธาทั้งหลายลางพร่องชิมล้ำแก้วพอกหัวชิวแล่นสับเสี้ยวบ่บ่อย ลองพร่องหื้ออ้อมด้ายหมวกแดงเข้าเผือแฝง
กันไ้พองบ่บ่อยโยธาทั้งหลายลางพร่องชิมล้ำดาวไ้ฟูยหอกส้อยจามรีหอกยงมีคันค่านบ่อาจอ้างคณนาโยธา
ลางพร่องชู้ข้างพวงคำคนทานหลายหมู่ //

มาสะสู่สะสนมาระรตราดมาสู่ท้าวอาจภูมินทร์ปานแผ่นดินจักเคลื่อนปานดอยถ้ำเถื่อนจักพัง
มาคะซังคะชาดบ่ขาดติดกันมาทั้งวันบ่ยังหมู่เล็กคั้งเปนฟองริพลนองสะอาดค้องกลองพาดเกร็ดนท้าวราชา
เปนดั่งอากาศค้องเมื่อสายฟ้าร้องลมฝนท้าวค้หื้อเสนาตนผู้รู้ที่ขึ้นชิมล้ำนำพลเขาค้จวันกันไ้บ่บ่อยนเปนสาย
เต็มเดือนจิงรอดตั้งทัพจอตินเวียงตุงไชยเรื่องสะอาดค้องกลองพาดเกร็ดหรือเรือนอันตีแปงใหม่กลองไชยเป
นค้ำกลองวงกำตีต้อย ปี่แตรน้อยกับเต็ม เพะพินเพ็งดั่งเสียงสว่างฝูงช่างหากชะนนาน ลางพร่องค้มีซึ่งแลเป่าปี่ยัง

ขอแลกลิวนิยายขับช่างส่องหน้าทำวราชอยู่ฟังเสียงเนื่องนันมีก้องทั่วห้องพารานสีผึ้งเสนาดีคีตกลองหลวง
ทะทวนอยู่เหล่านม่วนตามสุข อันวาริพลเสกปังใหญ่พระบาทไธ้องการท้าวคี่หื้อเอาข่าวสารไปวาร้องเอ็งกล่าว
แก่พระยาตนปราบพาราเมืองมิ่งเจ้าตนยสียงอนังคราช ผิว่าจักสู้คำหวานสุภาพบานเมืองราบสวัสดีคี่จึ่งเอา
สาวศรีมาฝาก ผิว่าหากสุกแล้วเก๋ากับริพลตั้งต่อขออยู่เมื่อนานผิว่าจักดาตั้งอยู่เราคี่จักเข้าสู่ประจนเอาชะแล อถ
ราชา ส่วนว่าพระยาอนังคราชจอมราชหุฟังยังข่าวสารอันกล่าวท้าวคี่บ่หัวใจหวานพระองค์การใจอ่อนว่ากลัว
ไพร่ฟ้าผ่นสิบหายเววนตายมวรมาก //

ครวอยู่ตามสุภาพคองธัมม์ชอบแล ว่าอันแล้ว เมื่อนั้น ริพลแก้วเสนาจตุนิกาย ๔ หมูพร้อมสะพู่
เนื่องนันมาไหว้สาพระจอมอนังคราชขนบน์อมบาทุรสาว่า ข้าแต่พระภูบาลอยู่เกล้าบัดนี้ข้าเสกเข้ามาเมือง
ผู้ข้าอินเคืองใจมากพระเจ้าฟ้าอย่าคิดยากด้วยริพรองพระอย่าหม่นหมองใจเหง้าอยู่ไว้ผู้ข้าอามาตย์ไธหากจัก
อาสาบ่อาจจกคณน่านบ่ได้ถวยชีวิตหื้อแก่พระจอมเมืองเสนาเนื่องนันน้อมไหว้พระเจ้าอิทธิพรสาอนังคราช
ท้าวตนออจราชาคี่กล่าว ว่า ข้าแต่ พระราชเปนเจ้าตนนั้งเกล้าบนหัวอันว่าโยธาหม่นหมองใจพระเจ้าฟ้าอย่าซีใจโยธา
เรามีหลายหมื่นขอพระเจ้าขึ้นชมบานอย่าผานใจโสภโหมไว้ดูข้าเสนาริพลหานบ่น้อยขอพระยอดส้อยจุงดาฟัง
ยังกำลังดูข้าย้ายทัพถ้ายุทธก่ากับด้วยเสนาผู้ใจดำท้าวกล้าอันพรองข้าพระเจ้าฟ้าเพื่อนางหน่อหล้าสุเมกขราขอ
พระราชาอย่าคิดยากอยากพรากจากคาทวงอย่ากลัวเมืองหลวงใหญ่หญิงอย่ากลัวเมืองแตกฟังสิบหาย ตัญจะ
ข้าแต่สมเด็จพระธัมมิกราชอิราชขออัญเชิญพระเจ้าฟ้าอยู่สำราญในท่ากลางปราสาทแทนแก้วราชหอคำท่านเทีอะ
เท่าผ่อเล็งดูดูข้าแห่งพระเจ้าฟ้าจักอาจอาสาขับกันมาสู้ผู้เสกอันนั้นแคว้นสุขใจหวานจักหรั่งคุษขสาร //

ตั้งต่อผายข้างล่อชุนพลหลายรายไว้ ข้าพระบาทเจ้าจักผาบธรรณิชะแลหนา อถราชา ส่วนว่าพระ
ยาอนังคราชท้าวตนองออจราชาได้อินเสนาอวดอ้างว่าจักชนต่อข้างยอพลมากวนเกล้าริพลเราตั้งต่อเจ้าตนหน่อ
กรุงณาพระราชจักห้ามเพื่อปชามคำจาจิงกล่าวเปนคาลาว่า นาหิ สุท่านทั้งหลายมวรมุ่อย่าว่าจักสู้กวนเกล้า
จุงหื้อตามคำไซข่าวเราจักเอ็งกล่าวปนยินอย่าขึ้นเหลือคู้ท้าวราชอย่าอาจท้าวว่าจักยอพลต่อข้าง อย่าว่าจัก
มล้างกวนเกล้ากลัวเป็นบาปแก่เราพายหน้ากลัวกัมมเวรควรเสถียรอยู่ถ้าเอยียว่าหมู่ไพร่ฟ้าสิบหายกอกันตาย
ล้มม้วยมูกบ่าอันนั้นคี่จักมาตอครอบครัวตนเราคอยดูเราก่อนเทีอะ ทิ ด้วยมีแท้แล เราห้ามแก่สุท่านทั้งหลาย
จุงทั้งคองท่านเรามีมากเตชะสีลหากสุดใจเรานี้บ่ไซคนใจบาปเราอยู่สุภาพคองธัมม์เราจ่านำสอนสั่งหื้อพลฝั่ง
สงสารพลมาน ๕ สิ่งกะทำบุญย้งนานา เราบ่มีโกธาเคืองขาบเบียนผเ บ่กะทำสีลโหมใส่โธสหื้อท่านลาวดสิบหาย
ด้วยอุบายบิดเบียนเรามีสัจจะหมั้นเที่ยงสูอย่าได้เถียงสัตรูจุงฟังคำคุณท้าวอย่ารีบหาว่าจักกวนเกล้าสุท่านทั้ง
หลายจุงฟังคำเราก่อนเทีอะ เอวี่ ราชา ส่วนว่าพระยาตนองอาจชื่อว่าอนัง //

คราชภูบาลตนใจหวานบ่น้อยกล่าวถึถ้อยหลวงหลายกล่าวคำผายองอาจท้าวคี่ห้ามอามาตย์แห่งตนว่า
ตั้งนี้แล้ว อามาตย์แก้วแก่คนเขาคี่บ่ฟังคำตนสักอยาดเขาคึ้นบ่นอมบาทดาลว่าจักประจนใจๆ ว่าเราอย่าไว้เมิน
นานเราอย่าฟังคำพระภูบาลกล่าวห้าม อย่าหื้อข้าเสกก็หยามดูแควนชาวเรายังแสนโกฎบไว้โหนดโยธาหื้อขับกัน

มาชุด้านนั้นชะง่าท้าวธรรณิกลองไชยตีทะท้วนเสียงสะหนั่นร่วนเนืองนั้นเสียงพินกันบ่ขาดเล่นสะสนสะสวาด
หอรอกดาบฟาดจนกันกระมอกคั่นหรั่งครางไล่ล่อต่างน้ำไฟกระมอกในบอกลไทยใส่ลูกนั๊กได้ ๗ พันกระมอกชั้น
อานหมื่นคนคืบเกล้าหลวงหลายมาเปนสายแค้นคั่งทุกที่หลังไหลมาเปนมหาโยธาอันมากยกย้ายยาตราไฟคน
หลวมไหลเปนหมู่ไฟสะสู่สะสนไฟเยียรระระระราดเปดตั้งฟ้าจักอยาดลงมาปาดตั้งมหาเมฆหนาหนืดท้องฟ้ามืด
บดฝนปานตนิททางอาจปาดตั้งเขาสีเนโรราชคั่นธอรปาดตั้งคอยจักเคลื่อนปาดตั้งถ้ำถื่นจักพังปานแผ่นดิน
จักลั่นเสียงสนั่นเนืองนั้นเสนาคั้นหมู่เจ้าเขาพร้อมกันใจเดียวพากันเขี้ยวพรวดพร้อมหมู่ย้อมจาตุรงค์โยธาปวงแวง
ข้างข้างค้ำว่าข้างจักชนคนค้ำว่าคนจักแล่นมล้าแก้วหนึ่หน่นโพนามล้าอาษาไนยไวแวงขี้มล้าแก้วขับไพร่สดี //

ว่าจักไกววัดแกว่งชะง่าท้าวสนั่นท้าวอติธิ ฝูงนายตืนถือหอรอก ลางพร่องถือน้ำไม่พอกบินผา ลาง
พร่องถือผาลากับดาบ ลางพร่องถือน้ำโยธาอาจสงครามเขาไหลมาออกจากรพรหมเวียงไชยปะตูไขกว้าง
ลวดตั้งทัพชุมชนแห่งพลเสกที่ท้านแล ปุสันเต ส่วนว่าเสนาแลอามาตย์แห่งพระยอนั่งศรีชท้าวตนาอาจภูบาลค้ำว่า
แคว้นหาญเหลือพระหนาดอาจอาสาเขานั้นนาอาจสร้างปมีผู้เปนเจ้าข้างน้ำเขาขบกันชนต่อหน้าถีบข้างกล้าใส่
ไฟในกลางเสกที่ปางใหญ่ที่อริพลไขว้กวนเกล้าริพลเข้าขอบข่ายทุกเป็องจอยยแวงดวงโยธาหลังแวงล้อมตกแต่ง
พร้อมกันแต่งเสนาแห่งอนังคราชท้าวตนาอาจภูมินทร์เขยีนหาญหาค้าวหาญดังกกล่าวแท้ ดีหลี เท้ามีผู้เปนเจ้า
ข้างขับริพลเข้าอีนหลังโอยทุกซ่งแท้นอนเขานั้นค้ำฟั้งเล็งเชิงชายหนคั้นคนเปนผืนตายท้าวค้ำนเสกโย้ไหลเข้า
มาข้าเสกิดาเอาได้เลยไล้แต่ทั้งวันเลยเต็มทันใจๆ เขาคิดได้พายท้าวแห่งเพินไล้เลยเข้ามาเมืองเมื่อนั้นแลนา
อละราชา เมื่อนั้น ส่วนว่าอนังคราชท้าวตนาอาจภูมิมารู้ว่าเสนาตนพายค้ำนเสกโย้ฮ้างทั้งทรวงท้าวหันบตีค้ำ
ลวดฟั้งท้าวหลังเข้าไฟสู่ลวงในไฟสู่จ่อมในอนังนาทผู้สะหลาดชื่อ สุ //

เมกขราอันเปนอัคคราชชายอดแยมเปนที่แ่มใจหอรทัยว่าแม่จูงมีใจตืนต้องจูงอยู่ในห้องส่วสดีแม่
จูงจำเรียวศรีใส่องจูงรักสาธุในท้องแห่งนางด้วยคองธัมมเทือะ บัดนี้วิบากกัมมมาไควแล้ว พี่จักได้สั่งน้องแก้ว
ไว้รารามชมศรีอุดมเพียงน้องแก้วนางน้องนาทจูงอยู่เสวยราชส่วสดีดับด้วยญาติกานางเทือะ บัดนี้วิบากกัมม
มาต้องพี่จักได้พรากน้องไฟไกลที่บ่หวังจักได้คั้นครอบจักได้หอบน้องนางชม ศรีอุดมเหียเจ้าฟีนนี้พี่จักได้ละ
น้องอยู่พ้อยตนเดียววันนี้พี่จักได้ละมเหียรแลปราสาทแก้วงามเลิศแล้วยิ่งเวียงยนวันนี้พี่จักได้ละไว้ข้างมล้าคู้
โยธานางจูงอยู่รัฐระเมืองมิ่งมีนางแก้วยิ่งอุดมวันนี้พี่จักได้ละนางนาทสนมแฝงไฟ วันนี้จักได้ละนางนาทไ้แม่
เทวที่บ่หวังร่วมรสศรีเสียแล้ว วันนี้พี่จักส่งเทวี่หน่อแก้วพี่จักได้ค้ำค้ำไคคาคอยอยู่เทือะเนือสุเมกขราเหียหน่อ
หล้าวันนี้พี่เพียงจักอ่วยหน้าไฟไกลค้อยอยู่เทือะเนือ คอยใจเหียหนุ่มน้อยพี่จักได้อยู่ค้อยดงปากกว้างจักได้
เสพล้างปารมี พี่จักไฟบวชเปนพระสืออยู่ในคิริตอยใหญ่แทบป่าไม้หิมมพานต์ พี่จักได้ไฟเบนเพื่อนกวางพานหลาย
//

ล่ำ พี่จักได้ไฟอยู่ป่าพราพ้อยตน พี่จักได้ไฟจะเดินดงเขียวหาห้วยมันแลลูกไม้เอามาไว้สันตางเข้าตัม
ไบหม่าใส่ไว้เหนือตอกค้ำหากเปนคองระสีมาแต่เช่นเกล้าทุกค้ำเข้าไว้ห้วยเปียวไฟเขาจะทำไฟแต่ก่อนแทบ่ผอนเสีย

คา พักพักไปอยู่ตงหนาย่านกว้าง พักพักไปอยู่เถื่อนข้างปองเสพส้างกะทำเพียรแลนา แม่จูงอยู่เสถียรในรัฐฐาเมือง
มิ่งหื้ออายุยืนยาวหื้อมีเนื้อพอนขาวเหมือนต้าง มีอายุส้างที่ฆาอย่าริบชะราดอยเถ้า อย่าริบเข้าสู่รณวันนั้นนา
ทุกข์มากวิบากอันใดหากจงหื้อราทัง ๒ คนได้จากห้องหื้อราฟีน้องได้พรากเสี่ยกันอกเปนควันค์เพื่อเจ้าทุกข์ร้อน
เร้ายิงไฟรณฟีนับหวังจักเปนคนยืนยาวได้เพราะว่าจักได้พลตพรากแม่หน่อไธนงครานสรีบขวานฝอยอด
ส้อยนางค้อยอยู่ส้างเมืองราเทือะ เมกขราเทีย กำพรั้าค้อยอยู่เทือะเนื่อน้องหล้าส่อนฟ้าสมเสลียชีวิตที่ผู้เดียว
หายากบ่ควรหื้อเฟิ่นข้าขาดตนตายแลนา จูงอยู่กับด้วยญาติกานางแก้วนางอยู่แล้วสวัสสดีเทือะนางเทีย ต่ สุด
วา ปรมมิตาเทพท้าวลือทั่วต้าวานาๆ ชื่อว่าสุเมกขราอิงแยมอันอยู่แอมแฝงตนนางได้ยินคำตนเปนผู้มากกล่าว
อกนางร้อนผะผ้วานักหนาคีน้าตาดกบ่น้อยเปนทุกข์ด้วยท้าว //

วาดช้อยกลางโรงแทบในโขงปราสาทนางแก้วสุเมกขราคีน้าตาไหลชะซึ่งเปนทุกข์ด้วยอันท้าวมาสั่งขอ
หื้อเปนทุกข์ด้วยผู้สร็จพรากข้าวยินเปนทุกข์ด้วยอันจักเปนแม่ร้างผู้พรากช่วงคำไปนางนงไวยตนน้องคิมิ
โสภต้องโสภากเวหนาร้องหื้อมีเอเช็ดน้ำตาบุญกฐราไซ่น้อยคี่หื้ออยู่ชะช้อยปนปานเช่นแลนา นางนงครานคี่บ่อาจ
จักอยู่ได้ร้อนวุ่นหม่ปานไฟอินเปนทุกข์ปานใจจักขาดนางนบ่น้อมบาทพฤษสงนยอมมีอวางใส่เกล้านางค้อยเอาติน
พระเจ้ามาต้างไว้บนหัวนางคี่เปนทุกข์มัวเมาแสบหม้เยียร้องให้คี่โยยเจียรจาวา ข้าแต่เทพมาดาเทียเปนเจ้า
ตนเปนเหง้าแก่โลกาท่านจักดาอ่วยหน้าดามาส่งข้าแล้วจักหนีโพพระจอมใจอดส้อยส้างบ่เอาช้าน้อยไฟตาม
ดั่งรือ พระองค์งามพ้อยมาละข้าไว้หื้อเปนกำพรั้าอยู่คี่เดียวนี้ข้าสมเสลียวเลิสหล้านางส้อยฟ้าจึงน้อมหน้า
กล่าวคาถาวา อชรา ข้าแต่พระราชาธิราชตนเองจงทรงนามข้าตามาอยู่ตามพระเจ้านางเที่ยงเท่าที่ฆาตั้งแต่
อายุได้สิบ ๕ ข้าได้มาเปนเมียพระเจ้าฟ้าเมืองขวางบัดนี้พระเจ้าจักเทียวทางไฟเล่าข้าจักไฟตามพระเจ้าฟ้าทุก
แดนดิน คั้นว่าข้าบ่ได้หันพระนรินทร์ตนเดิสแล้วหมั้นตายไฟคี่แควนประเสฎกว่าอันเปนคนอันจักอยู่ใน //

มณเทียรปราสาทเสถียรราชเวียงไชยตนข้าจักแปงกองไฟหลวงไว้ช้านาไฟจักปล่าวตก คั้นว่าไฟลูก
เปนเปียวปะปังข้าคี่จักเข้างอยู่หื้อไฟไหม้ตายไฟคี่แควนประเสฎกล้าเลิสกว่าอันเปนตนสืบอันเปนคนพายหน้า
ขอพระเจ้าฟ้าอย่างละข้าสุเมกขราขอกรุณาผายแผ่ของจูงเอาตัวแห่งข้าสุเมกขราอันเปนเมียกำพรั้าแห่งพระราช
เจ้าไฟตามแต่เทือะ ข้าแต่พระราชเจ้าตนปราบเหง้าตนเปนเจ้าอรณีนันว่าห้วยอันใดบ่มีน้ำแห่งขาดเงินชายคน
ทังหลายคี่ว่าห้วยอันนั้นบ่ดี เมืองอันใดบ่มีขุนเสวียรราชเพิ่นคี่ว่าเมืองอันนั้นคลาดจากสรีสมปัตติหลายสิ่ง ยิงใดบ่
มีผัวนางนั้นนาพรากข้าคนคี่ว่ายิ่งนั้นใจสวกข้าผัวชังอันนั้นแล มีสันใดคนทังหลายคี่หากยังเถ้าไว้หากมาได้แก่ข้า
สันเดียวข้าขอพระสมเสลียวอดส้อยอย่าละช้าน้อยเรื่อนรามจูงเอาไฟตามแต่เทือะ ต่ สุดวา พระยาอนังค
ราชาธิราชได้ยินนางนาท้าวเทวีมีคำดีอ่อนอ้อยวอนเชิงพระยอดส้อยขอไฟท้าวมีใจรักยิ่งรักขอนชิงเสมือ ตา
เจ้าคี่ปงกรุณาอนุญาตหื้อนางท้าวยอดไฟหอมเทียวทางลอมกันแก้วไปอยู่ป่าไม้ดงหนาเจ้าคี่มีวาจาสอนสั่งว่า
หื้อแม่สรี่โสภารารสเครื่องงามปลดทังเสื้อผ้าช้อน ยามนั้นเจ้า //

คือปลดทั้งป็นจันท์นแลต่างแก้วนางคี่ปลดทั้งสะเองคราดแคว้แลสองนมรสทั้งเครื่องประดับผมแสนสิ่ง
เสื้อผ้ามิ่งช้อน นางคี่มีใจรักทำวมิ่งรักผัวชิงเทียมไฟสรนิงไวยยสัยนางทำวสิ่งแสนสรสมบัตมีละไว้เปล่าเจ้ามุ่ง
เครื่องรายเกล้าคาไฟเอาเพลสเปนตั้งแม่ค้ำเทียวทางไกลเจ้าหนีไฟกับด้วยเหตุเยยแต่งหน้าเฝียบเจ้าเมืองเพื่อบ
ที่อ่าวสารเรื่อสยะอดเจ้าคี่ค้อยคลาดออกจากพรากเวียงไฟเท่ามีแต่คา ๒ สรนิงไวยเพื่อนพ้อง ๒ เจ้าพี่น้อง
กระสัดตราเอากันลีลาจากห้องตั้งหน้าสู่ประเทศท้องในเถื่อนถ้องหิมพานต์เมื่อนั้นแลนา เตสั เมื่อนั้น ๒ กระ
สัดตราพี่น้องเจียรจากห้องรัฐฐาพรากคาปราสาทไฟอยู่กลางอวาสดงไฟ ๒ กระสัดตราค้อยไฟค้อยถ้ากัม
หน้าสู่หนทางพื้นดินบางเจ็บเมียบ เหตุเจ้าบ่เคียบเทียว่าดินหินแห่ทุกข์แท็กลัยนผานท้าวเคียบมี้วย่างนามส่ง
เสพเทียวอย่างแอ้วโรงทอง เคียบมีเกิบค้ำรองรับบาท ท้าวเคียบนั่งเหนือแท่นแก้วราชอาสนาแล ท้าวบ่เคียบแผ่ผวน
แอ้วล่า ท่านบ่เคียบแอ้วกว่าหากินยินอินดู ๒ ท้าวป็นขึ้นหาดห้วยดอยเล็กี่ผาชัน ลางที่ท้าวคี่จกัพลาดท้าวพะ
เพื่องฟ้าชะเลลง ลางที่ท่านผันเกาะปลายหย้า ลางที่ท้าวเปนต์ตั้งจักได้ขึ้นฟ้าดอยสูง ลิงที่ท้าวคี่จุง //

ลางที่ท้าวคี่จ่องเดินตันช่องเครือหวายเจ็บเลือดผายหนามยาดเนื้อหนึ่งขาดเปอรอยทุกข์ค้อยใจหน่อ
หล้าหนามยาดบาทาย่าหินผาแตกทุกข์แลกร้อนเจ็บในทุกข์เหลือใจเพ่งฟ้าโอยหนอบุนอินดู ๒ หน่อหล้า
เปนก้าพรำพรากเมืองไฟแท่นอ โอยหนอบุนกรุณาใช้น้อยบุนอินดูพระยอดส้อยเอากันค้อยเทียวทางไฟพันตา
เมืองมากไฟแท่นหาดเอยนวนอยเกล้าแล เต มัคคา ๒ กระสัดตรงพี่น้องเจียรจากห้องพาราเทียวมัคคาเทศท้องไฟสู่
ห้องดงไฟเสียงค้ำวไกลยวายนกว้างยินเปนทุกข์ด้วย ๒ เจ้าท่านท้าวเจียรจากด้าวสงัดยินเปนทุกข์ด้วยมหา
กระสัดตรา ๒ เจ้าทุกข์ร้อนตรอมใจซ้ำวิบากมลงลมใหม่เจ้าคี่ไพรอดแม่น้ำอัน ๑ ไหโยไหลขวางไข่วั้นทาง
ในกลางดงปากกว้างเปนทุกข์ด้วยทาทางดงไฟระทุกข์เหลือใจหลายลำเปนด้วย ๒ ก้าพรำห้วยหน้าพรากเมืองไฟ
แลนา ตัดทะ คันทวา คินว่าพระราชไพรอดแล้วท้าวคี่หื่อน้องแก้วนั้งเขาแรงท้าวคี่ไฟแสวงหายังไม่ซางเหล้มไหย
ท้าวคี่ไฟพินเอาได้นำมาแต่งแปงแปนแพตราฟ่งหมั้นในที่นั้นตนเดียวพระสมเสลียวแต่งแล้วท้าวคี่เรียกหาน้อง
แก้วเทวีผู้ชื่อว่าสุเมกขรา ชินชี่แพร่วมทีเดียวเนือ เอียงองแพนั้นบ่อาจจกัทรงยัง ๒ พระองค์ยอดท้าวยุบยาบดา
//

จุม ท้าวอดมคี่ฟ้งห้วยหน้าหลังแปงแพไฟเอาไม้มาถมเกล้าแอมเหล้มเก้าแปงดี ท้าวคี่ข้าเรียกเออนาง
เทวีขึ้นชื้อนร่วมที่เก้าสันเดียวท้าวลวดสัดเสี้ยวเอากันก้าพพรากที่คาไฟ ๒ เจ้าคี่ชวนกันไยยะย่องบรูที่ทางดีเถิง
กลางนทีอดมารอยวิบากท้าว ๒ ตนบาปมาจนถูกต้องพระพี่น้องทั้ง ๒ จักปองตั้งเรือ บได้คี่ลวดตกน้ำแม่วังใส
๒ เจ้าคี่ข้าไหลวันนั้นแลเด เตสละ ทิวส์ ส่วนว่าบาปกัมมท้าวมาสยองตอบ ๒ เจ้าคี่มาพลัดพรากจากเสียวกันกัมม
พายหลังมาแต่งต่างคนคี่ต่างตงแห่งตงท้องแห่งคงคาวิบากหนามาแห่งหนีบฟองน้ำถิบไปมาจักกะทำตั้งเรือบ
ได้ต่างคนคี่ต่างร้องไห้จะใจเวทนาหากันเกล้าแล โสปีโซ ส่วนว่าสุเมกขรานางนาทกับท้าวอนิงคราชชุนชุกิตตินา
ผายแผ่ชุนจกัลั้งเกลือกเล็งหากันชุนชุนผายผ่อหากันยามนั้นสัณฐานอนิงคราชตนวิเสสมิด้วยเหตุ
โพธิญาณอันอยู่ในสันดานท้องแม่คี่บ่ตกที่ร้ายแก่กลางฟองลมพัดไฟตามคองไวवाद ๒ ท้าวราชเทวีไฟด้วยดีด้วย

ง่ายก็ไพร่อดยายเบื้องหน้านางหน่อฟ้าคนบุญแลนา เต ราชบุตรตตนเมื่อผ่ายคือว่ายหน้าพันด้วยสวัสสติแลนา
อิโตะจะ //

ถายะ ตั้งแรกแต่นั้น ไพพายหน้านางหน่อฟ้าสุเมกขราสีโสภานาหนองพันจากห้องความตายนางคิปลิ
หายพันก่อนนางคิปลิคิดอ่อนเล็งพันยังท้าวขวัญนงคราษฏอรอันยังอยู่กลางฟองกลิ้งเกลือกโพงมาในคงคาลี้วลิ
ตกห้องที่กลางฟองจักรีพรองบได้เท่าจมพุงมพูนางอินดุคี่ร้องไห้โสกใหม่เรณตือกตกร้อนราบน้ำตาอาบหน้า
ยาม ๑ คีสะหยิบโพงมาสานสั้นเปดั่งปิ่นพิสปีนปักตาแลนา อโห วัตตะะ สุเมกขรา นาหนองทุกข์ถูกต้องตรัสยิน
อินทุมหาระสัดดับแล้วท้าวผู้ผ่านแผ้วทรงธัมม โอยหนอ บาบกัมมอันใดมาทันถูกต้องหือท้าวพรลภหองเรณ
บาบอันใดมาแลนา หือท้าวได้จมแม่น้ำบัดนี้ข้าหือได้พลัดพราวจากเสียกันจักมีอันใดแลมาผ่นออกได้จักมีอัน
ใดเปนที่เพ็งแก่ท้าวไ้พันออกได้เปนคนนี้ข้าเท่ามีแต่กุสุเมกขรานี้จาผายผ่อควรคิดต่ออหิฐานเสียงบุญสม
พารแห่งคู่มั่นบ้น้อมแผ้วขอถวายเชิงเทวดาทังหลายแหล่งหล้าถวายสัจจะต่อม่น้ำเป็งขามคักกล่าวคำงาม
องอาจนบ้น้อมเกล้าสะหวาดเปนคาถาว่า สุนันตุ โภนเต เทวดาโย ข้าแต่เทวดาทังหลายมวรหม่อันอยู่ด้าว
เขตอาณาน้อยชื่อสุเมกขราได้มาเปนอัครชายาเทียมท่านท้าวเจียรจากตัวเมืองมาข้าเปนภริยาพระ //

บาทแห่งท้าวอนงคราษเมื่อเข้ามาบำเรออุปัฏฐากทุกคำเข้าหากบวรบัติตามคองวัฏปฏิบัติถ้วนถึเอาเปน
เจ้าที่เทียมใจผิวว่าสัจจะข้าบไหวมีแมนข้าบปลายแก่นสัจจะแมนแท้ตั้งอัน สจเจ อันว่า สัจจะผุ่นนี้หากมีเที่ยงด้วย
ดั่งข้าน้อยเที่ยงทุรสานแลสมพารแห่งข้าอันว่ามหาคงคางจะดั่งไพบัดเดียวเสมอดั่งแผ่นธรรณิเทียวท่องได้ข้า
จักไพอะใช้รีบเร็วพลันข้าไพอาพระจอมขวัญออกพันจากพราวภายนอกคงคาขอมู่เทวดาเล็งพันแต่พอโผด
ข้าน้อยสุเมกขราขออินทผายแผ้วหือข้าได้พันจากน้ำบัดเดียนนี้เทือะ ตัสสมิง ขณ ในขณะบัดนั้นเปมีนนาน
ด้วยเตชะท่านผายโผดน้ำคี่ลวดรื้อนแกสัจจะนางในกลางโขงปากกว้างน้ำคี่ลวดคี่ดั่งบัดเดียวใจเสียวพลันช่วยบ
หือถ้อยสมพารมีใจบานชมชื่นโสมนัสยินดีเปดั่งมีเจตนาต่างๆต่อม่น้ำประกอบด้วยมูยังสุเมกขราผายแผ้วน้ำ
กว้างคงคาบไหลเพื่อสไลออกกล่าวพร้อมกัด้วยนางท้าวแม่อหิฐานคี่มีแลนา สาทิวส์ ส่วนว่านางนาทไ้สุ
เมกขราน้ำคางคาคี่ดั่งใจค่อยสว่างชมบานโสมนัสชมชื่นใจต้องตื่นยินดีปีติชื่นย่าวเพราะจักได้พันหน้าท้าวที่
เทียมมอคนงคี่ปลองใจแลนโพงมาฟ่งฟาวนางคี่ //

โพออบเอาพระบาทเท้าจอมหัวว่าข้าแต่พระบัวบานเฝืออยู่เกล้า เมื่อข้าพระเจ้าสุเมกขรายังปุกพิกตา
บ่ขาดเจ้าอย่าว่าจักได้วินาทไว้ข้าพระบาทไร้จักตายตางปรั้มบุญขวางจุงสระเด็จออกพันพายนอกคงคาแต่
เทือะ ตทา ในกาละเมื่อนั้นสมเด็จพระอนงคราษาคี่มีโสมนัสชมชื่นปีติตื่นยินดีกับด้วยสรินางนาทเจ้าคี่เอาท้าวอนง
คราษพันจากน้ำคางคว่าสุเมกขราเฝืองามแ่งรู้ว่าบุญเจ้ามีหากค่อยได้แต่สมสหยองบ่เคียหือราทัง ๒ เจียรจาก
บ่เคียหือราได้พลัดพราวเสียกันพ็อินฮัสสจันใจๆ พ็ได้ชีวิตคี่เพื่อเจ้าสเเนาพ็อินฮัสสจันใจนทาบแล้ว
ด้วยอหิฐานหน่อแก้วกล่าวคำงามบุญมาตามขัวาเชรือกย่าวเยือกยินดีปีติชมชื่นใจต้องตื่นสบายสายอุดมฝิย
เทสไ้ชีวิตพ็ได้คี่เพื่อบุญนางสรีสพารแผ้วกว้างนักแทบข้างพ็คี่จักมีสุขพันจากทุกข์ที่ยากคี่เพื่อบุญเจ้าหากพานา

ชะแล เตอโฟโก ส่วนว่า ๒ กระสัตราเอากันลีลาเจียรจากออกพันพรากอนทรายรังับหายไฟเพื่อนางผายผ่อ ๒
เจ้าห่วยหน้าต่อหิมพานต์ไฟตามผานโสกไหม้ ๒ หน่อไธ้ค้ำ //

เอากันไฟเทียวทางไฟวันนั้นแล ต้สมิง ขณ ในขณะที่บัดนั้นบ่เมื่อนานบัลลังก์การแทนแก้วทรงอยู่แล้ว
อินทาสุขดาเทียมนางคูเสวยสุขอยู่ต่างๆ ส่วนว่าท้าวอินทาทิราชรัฐแจ้งอาจตรัสตรองท้าวศรีว่ามหากระสัตต์ ๒
เจ้าไธ้ทางมาสู่มาอยู่ป่าเปนซี ท้าวอินทาทิราชตนเองอาจด้วยประหยาไวอันจักใช้วิสุกัมม์เทวบุตรตั้งมาลุ่มฟ้า
ท้าวตนหนุ่มหน้าอินทาคีแตงว่าสันนี้บอกกล่าวชี้ทุกอันว่า ตาตะ ดุรา วิสุกัมม์เทวบุตรตั้นสะหลาดท่านจูงไฟสู่
มนุสชาติเมืองคนบัดนี้ท้าว ๒ คนวิเสสจักมาสู่ด้าวเขตหิมพานต์ท่านจูงลงไฟเนรมิตไวยังสาลากองดงหนา ๒
ที่ไว้หื้อ ๒ เจ้าพี่น้องอยู่ปรารมภ์ ท่านจูงเนรมิตยังจวมพร้อมคู่ หื้อเปนที่อยู่เมื่อวัน เนรมิตยังไว้สันแลน้ำอาบ
มีที่ไกลข้างโรงไฟหื้อเปนที่อาไสรทุกค่าเข้า ท่านจูงเนรมิตยังที่ระสีเจ้าอยู่ทรงธัมม์ทั้งหมกคือแลไม่เท่า ท่านจูง
เนรมิตยังกระเข้าอันเปนเครื่องเจ้าระสีแลเครื่องบริขารมีหลายประการดูยิ่งพร้อมแล้วจึงขึ้นปรังคปราสาทแทน
แก้วราชเมืองเราเพ่เทือะ ต้ สุตวา โสตัดถะ วิสุกัมม์เทวบุตรได้ยินแล้วยังคั่งตนแก้วอินทาทิปราไสรสอนสั่งเจ้าคี่
บอรับตีตั้งคำสอนตาม //

พอรคำถ้อยแห่งพระยอดส้อยอินทาคีสระเต็จลงมาจากแลเจ้าสระเต็จพรากขึ้นฟ้าแก้วดาวติงสาละ
มาตามคำสั่งเจ้าเนรมิตไวยังสาละในดงหนา ๒ ที่ใจเจ้าคี่ขมบานมีทั้งบริขารแลบริวารเครื่องบวชเจ้าคี่ลวด
แต่งบัวรวมแล้วตั้งตนแก้วส่งลงมาเจ้าคี่แต่งหนังสือตราใส่ชื่อแถมไว้ใบลานอินทาทิรณกล่าวไว้ว่าท้าวตนใดใจ
ไฝ่มักใคร่ได้ชมเชยบวชเปนโสรเมเสพสร้างในปากกว้างเปนซีจุงเอากันเข้าเครื่องฝูงนี้บวชแล้วเปนระสีแก้วสวัสดิ
กลางคีรีเสพสร้างในปากกว้างเขาเขียวไฟเทือะ ว่าอันแล้วตนแก้วเจ้าคี่สระเต็จขึ้นเมื่อสู่ที่อยู่ชั้นฟ้าแก้วดาวติง
สาสวัรงค์เทวโลก อถราชา เมื่อนั้นพระยอดน้องคราซกับทั้งนางนาทน้อยสุเมกขราคี่ค่อยเอากันยาตราไฟตามทาง
อันองอาจใจปอดเจ้าคี่ดาไฟตามรอดห้องสาละในดงหนาแก้วหน่อเจ้าคี่อยู่สบายเมื่อนั้นแลนา อถราชา เมื่อ
นั้นมหากระสัตรา ๒ เจ้าหน้าคี่เข้าไฟสู่สาละท้าวคี่ไฟเห็นหนังสืออันวิสุกัมม์เทวบุตรใส่บอกชื่อไว้หลวงหลาย
เจ้าใจผายอ่านได้รู้ไว้อันมี ๒ สรีพี่น้องจึงสั่งหนังสือท่านคี่รู้ว่าขุนอินทาทิเสไธ้มาแต่งไว้หื้อแก่ตนท้าวไชปะตุ
โงงเข้าดูทุก //

เมื่อเจ้าคี่เห็นเครื่องระสีของบอโรคมี่ทุกสิ่ง ๒ เจ้าคี่ยังขมบานท้าวองครานตนประสิฏคี่ลาลดเยื้อง
ปลดยั้งเครื่องท้าวราชาอันตนได้ทรงมานั้นแล้วกวาณจิวรตนแก้วเจ้าแล นางหน่อหน้าสุเมกขรา ๒ กระสั
ตราคี่นุ่งผ้าเปลือกไม้สอดเกิบกับได้เมียมายนุ่งหนังสือลายพริกพร้อยพาดบ่าห้อยดูเพิงมากแลนา อถราชา
ท้าวผู้ชฎาเกล้าเศสเล็งดูเพสสมงามเครื่องบริขารตามบ่เส้า กตวา ท้าวคี่ถือไม้เท้าเทียวท่องเข้าสู่สาละเครื่อง
บริโภคามี่พร้อมเทียวจวมขมไฟมาเกล้าเหมือนตั้งระสีเก่าเมื่อนานนั้นแล โอโห สุขขี้ ท้าวคี่นำเอามายังอุททาน
คาถาถ้อยบารมีสุขขี้พระยอดส้อยไชขทในวงกลดแก้วภูท้าวอยู่สั่งสมพารกะทำพรหมวิหารอยู่เที่ยงตราบ
พอเลี้ยงชีวิตตายไฟเมื่อนั้นแลนา ตโต ส่วนว่านางสุเมกขราตนะวิเสสคี่ทรงเพสเปนระสีณิขันธ์นี้เกี่ยวลูกไม้ขอด

เกล้าไว้เป็นชฎาหนึ่งเสื่อลายถีบไม่คลี่ร่อนนอนนางค้อพอรเซ็งเจ้าผัวขอตเกล้าเป็นซีกกล่าวคำดีชราบไหว้นบ
บาทไ้ทุรसानว่าข้าแต่พระองค์ครานตนไบบานผัวข้าพระเจ้ายอดอุดมเจ้าจุง้สังการโสรมสักสวาดเจ้าจุง้อยู่ใน
อวาสท้าวตนอาจสร้างบารมีข้าระสึณีบาทไ้ //

หากจักอุปฐากช้อนข้าจักไ้อุปฐากพระจอมธมน์น้อมเกล้า ข้าจักอุปฐากจอมหัวผัวแห่งข้าบ่หื้อ
เจ้าฟ้าได้เคื่องใจสังแลนา นางสุเมกขราว่าอันแล้ว ต่ สุตวา ส่วนว่าท้าวหน่อแก้วระสึได้ยินคำเทวีนาทไ้มาบวช
ได้เป็นซีเปนระสึมาอยู่ปามีคำวาขอพอรเซ็งพระภูธรจอมราชท้าวค้วดถ้อยจาตีพระระสึชานตอบว่า สาธุ
ครอบใจนักแลนางเหยย สามีโซ จำเริญแต่กาลนั้นไ้พพายหน้าางหน่อหล้าระสึณีค้ปฏิบัติไ้ทุกคำเข้า
แลงกายกวาดเผี้ยวชู่แห่งทุกแจ้งโรงไฟนางค้ปฏิบัติไ้ทุกมถ้านางหนุ่มเหน้าระสึณีคองวิภูชาตนาิงท้าวราชอุดม
ปฏิบัติยังอาสรมบทกะท่าหมดไ้สดีงามชอบนางค้วดเผี้ยวจวมขมแลโรงน้ำรอดชุกกล้าแต่งใจสังยังช้อนมีทั้งไม้สึ
พันแลน้ำช่วยหน้าางค้แต่งไว้ถ้าช้วนทั้งน้ำสันแลน้ำอาบนางตักตีวหาน้ำมาไว้แล้วนางแก้วสุเมกขราค้สัง
อ้าลาชราบไหว้นบบาทไ้ผัวตนไ้พาห้วมันลูกไม้นางเซาะไซ้ได้ค้เอามาถวายพระสมสายเสิสแล้วนางแก้วค้
สันลุนแลนา เอว้ ราชา ส่วนว่ามหาระสึตตราได้มาเปนระสึใหม่เจ้าค้ค้อยเอากันอยู่ในแก้วกู่อาสรม ท้าวค้
กะท่าพรหมจริยากมีมัสสสังพระเจ้าช่างอยู่สบายโสภทุกขมีหายแล้ว๒ หน่อ //

แก้วผัวเมียบมีพยาธิโสภเส้าหน่อพระเจ้าจอมเมืองเคื่องใจมาอยู่ป่าเถื่อนนกเปนเพื่อนเอาใจกว้างพาน
ไ้เปนคู่เรดช่างอยู่กลางดงมีกลางลำเหล่นเนื้อตั้นเต้นตั้นกันสัดตเนื่องนั้นเปนหมู่เหล่นกันอยู่ดงามฝูงนกตาม
เปนเพื่อนบินเหล่นเรื่อนไ้พมากกลางดงหนาเถื่อนถ้องนกร้าร้องบุนฟังเข้ามาอยายอัยกันอยู่ตัวผู้เพื่อนตัวเมีย
ร้องเสียงเซียงมีถ้องฝูงไ้ท้าวอยู่ถ้องหิมพานต์ ๒ ตนครานเสพสังได้ยินเสียงช่างร้องพระนาไ้รยามเมื่อตวัน
ตกคำค้ออ้อยช้อยยามแลงฝูงไ้พระเพ็งเพงอยู่ถ้องวอนใจพระพิน้องอยู่ถ้องค้รีสุกณีแฝงต้องสุกนาร้าร้องเสียง
ป่นก้องในไ้พรซบเสียงไ้สหวานไ้เสียงอ่อนนถ้องร้องไ้พมานกนนาเถื่อนถ้องบินเลียบร้องถ้องสาลาหลาย
ภาสาต่างๆ เซาร้องเสียงช้องวอนหัวใจพระภูธรโสภเส้า แม่นว่าทุกขเท้าฟ้าค้หากชมชื่นหนาหายไ้พอยู่กลาง
ไ้พรสุขมาก ลูกไม้หากพอสันในดงหนาป่าไม้ ปางเมื่อท้าวไ้เปนสมรมคมีด้วยนิมดิงกล่าวมานี้แล ตโต ปลายะ
ตั้งแรกแต่กาลนั้นไ้พพายหน้า ส่วนว่าพระเจ้าฟ้าอนังคราชาท้าวค้เกิดมีอาพาสลำปากพยาธิร้ายขนาดหนัก
หนาท้าวค้อดเวทนาไ้ได้ท้าวไ้ค้จตุติ //

ตายไ้พรากพระจอมพระจอยละนางนาหน้อยอยู่กลางดงปงปิดตนตายกว่านางแก้วกำพ้าอยู่ตน
เดียวเล่าแล ส่วนว่าสุเมกขรานางนาทสรือองอาจเทวีหันท้างระสึมรนาทตตจิตขาดเหยยหายปลงจิตตายไ้แล้ว
นางหน่อแก้วสุเมกขราคมีคำโสภใหม่ร้องร้าให้เรรนด้วยอันผัวตนตายกว่าห้วยหน้าสูเมืองผินางค้มีอกตนสาย
สันร้องให้ป่นไ้พหมายตั้นแทนทุกขนักแค้นแน้นไ้จนางค้ตายลิมไ้พมัยมิงหน้อยนึ่งจึงคีนมานังค้ไ้ห้ววันทารูป
เจ้าท้าวหน่อเหน้าอนังคราชานางค้กิตตนาปางก่อนทุกขบ่พ่อนท่ามาว่า ๒ ราชินาพรากเสยเมืองค้ทุกขยากราพี
น้องบ่พรากเสยกันตคองคาคค้ผันเอาไ้ตั้งรือ ท้าวไ้จักได้คีนมานี้ชา บัดนี้ตั้งรือมากระสันตายจากหื้อข้าเปน

ทุกซ์ลำบากชอบหาน้ำชา โอยหนอ ดั่งรื้อข้าแล จักอยู่ใต้กลางป่าไม้สาลา ส่วนว่านางสุเมทราเค้เวทนาอยู่เถื่อน นางปมีเพื่อนพอ ๒ นางหมองใจร้องให้ชะใช้น้ำตาไหลนางสายใจหนอหล้าให้หาพระเจ้าฟ้าผัวตนสรึงคราน เหยเจ้าช้อยหน่อพระข้าค้อยใจดั่งรื้อ เจ้าพ้อยมาละนางตายไว้อยู่ดงไพรดั่งรื้อ บ่เอาช้าน้อยภมอรช้อยไฟตามนี้ ชาดั่งรื้อ เจ้าช้อยดอมช้าน้อยอยู่เจ้าเป็นคู่คืนมาเทือะ โอยหนอ //

บัดนี้ดั่งรื้อ เจ้าพ้อยมาละช้าน้อยอยู่ตนเดียวในดงเขียวเถื่อนห้วยในปากกล้วยดงตนข้าบไซจักได้หันเจ้า ท้าวหนุ่มหน้าเกล้า ๒ ทีชะแลนา โอยหนอ พระเจ้าฟ้ากัมหน้าพรากตายไฟพ้อยมาละเมียสายใจไว้เป็นกำพร้า น้ำตาบ่ขาดอียดไหลตกยินเปนทุกชะขนาดเพื่อนนังคราขเจ้าผัวขวัญเมื่อเมืองสวัร์คเสียข้าละเมียวไว้เป็นกำพร้าผานผัวนี้ไว้เยียดังรื้อ พระเจ้าพ้อยมาละข้าไว้แก่กลางดง บัดนี้พ้อยมาละข้าไว้กลางดงป่ากว้าง ข้ายังหวัง เมื่อเสพสังประเทศเมืองหลังข้าหวังคืนคอบยังเมืองเก่าด้วยชอบเสวยสุข โอยทุกซังแห่งหนอ ข้ายังหวังสุขย่อน สมพารข้ายังหวังชมบานพายหน้า โอยหนอ ปางนี้บ่หลังจักได้หันหน้าตายพรากข้าคือไฟบัดนี้พ้อยมาละข้าไว้ หื้อเป็นกำพร้าตายพรากหน้าเสินกันแม่นว่าคืดอยู่ทั้งวันแฝงไฟคืดอยู่ได้เสียดายแลนา บัดนี้เจ้าพ้อยมาตายเสีย ข้าพระเจ้าพรากเมื่อม้อนข้าจักข้าวิงวอนแถมเล่าร้ายกว่าเก่าแสนที่แลนา ดั่งว่าอยู่ในบุรีเมืองใหญ่กว้างข้าจัก หาร้างใส่สิ่งลายปราสาทเทียมยอดชิตลายสอดทุกพายประดับตีนชายองอาจเหลื่อมยะยาบผิวคำเหลื่อมมีวันนะ ต่างๆเขียวขาวต่างคำแดง ข้าจักหรั่งปรา //

สาทคำปะยอตรูปกอดเกี้ยวพรอกันรูปหลายอันต่างๆ แต้มแล้ว สว่างห็นงามคนหลายไหลเปนหมุ่มมา พร้อมคูหลวงหลายปราสาทอวยทองเทือกชั้นเล็กซึกเจ้าส่งสะการอันปันผัวองครานแห่งข้าบหื้อเสียไฟจักกาง สัตร์แลใส่คระคราดเหลื่อมยวะยาดผิวแดงข้าจักแปลงกองหลัวแอมใหญ่ข้าจักเอาเจ้าใส่เผาเสีย ข้าจักแต้มรูป เทวดาแอนพ้อนเอะแยงอ้อยอนหาถัน ข้าจักแต้มรูปมณีวันแกมดอกทุกสรอกลายเงินมลังตีนแอมยอดแต้ม พร้อมนานา นนตรีดาส่งแสงคองกลองเหลื่อมกลองไชยกางสัตร์ไผะยะวาบหรั่งปราสาทบุญขวงข้าจักหื้อ เปนมหาปางองค์ใหญ่ได้ขำยอมยิงชาย บัดนี้เจ้ามาตายเสียในเถื่อนฟ้าดงเขียวข้าอยู่บ่คูมีเทียมใจจักมีเฝมาให้ ท้าวราช จักมีเฝมาหื้อท้าวราชเฟิงพา ไฟจักมาช่วยข้าเอาเจ้าอาบน้ำ บัดนี้ไฟข้าจักมาช่วยข้าแล้วอุ้มพระเจ้าสระ ไสร์ บัดนี้ไฟจักมาช่วยข้าอุ้มหื้อ บัดนี้จักมีเฝมาช่วยข้าขึ้นไม้ก่อกองหลัวหลาย บัดนี้พระเจ้าพ้อยมาตายเสียข้า หื้อเป็นกำพร้าอยู่พายหลังนี้ชาหนอเยียดังรื้อ ข้าแลจักอยู่ใต้ใจท้าวขาดเปนผีช้านี้ดั่งรื้อแล จักมีบุญสืบสร้างอยู่ ปากกว้างยิ่งเดียน้ำชา นางค้เวหนาร้องไห้เจียรจาค้เยียให้ //

จะใจรัคำผานว่าพระองค์ครานเหยียจอมราช บัดนี้เจ้าพ้อยมาดับจิตขาดตายเสียนี้ชาหนอ เอโก เพ้า ตนเดียวปมีเพื่อนเปนคูอยู่ในเถื่อนเทียมทันวันนี้พระจอมขวัญเจ้าช่างตายพรากข้างไฟไกลเสียข้าแท้แลหนอ บัดนี้พระบัวบานได้เสวยราชท้าวค้อยคลาดมรณาไฟบัดนี้ไฟจักมาสอนสั่ง จักมีเฝมาตรัสคำสลังสั่งกาผู้ใดแลจัก มีประหยอันสะหลาดเชื่อนักปราชญ์สีลไส ไฟแลจักมาหื้อหนีไกลจากบาปการร้ายผิดธัมม ไฟแลจักมานำไฟ ทางชอบหื้อประกอบด้วยคองดีน้ำชา อนังคราชาสมเด็จท้าวอนังคราขเชื่อนักปราชญ์บุญเรืองแต่คาพรากเสีย

เมื่อมาเล่าก็เท่าแต่คำขำน้อยมาตามคางงามแฉะเท่าแต่ขำน้อยยอทิฏฐานตนเดียวเที่ยวทางกลางเถื่อน
ขำน้อยยอมเปนเพื่อนเทียมเงายู่กลางเขาเถื่อนกว้างข้าคือเพื่อนพระเจ้าช่างอยู่เสพสังฆาวนาแลนา ข้าแต่
พระบุญเรืองเหยเจ้าฟ้าบาปอันใดมาสะหยองตบื้อได้พลัดยอดท้าวสินหาญสมเด็จพระราชาตนประเสริญเปน
ผัวแก้วเกิดกับตนนี้ชาหนอ ข้าแต่ธัมมิกราชจอมเกสเกล้าเท่าแต่ขำน้อยตนเดียวอยู่กลางดงเขียวขอบห้วยแก่ป่า
กล้วยเครือหนามเปนผานกำพร้าว้าเปนทุกข์ด้วยผัวแห่งข้าตายไพชะแลเด //

เอวี่ สุขเมกขราเยี่ยเจียรจาศีเยี่ยให้จะใจร่ำเล็งหาญท้าวอนงค์ราชาไปแล้ว ยินเสียตายผัวแก้วที่เทียมหัว
นางคี่จิ้งจกไฟก่อกองหัวสูงใหญ่นางคี่จิ้งจกเอาท้าวขึ้นใส่ส่งสะการยังพระภูบาลเสียแล้ว นางแก้วจิ้งจกขึ้นมาสู่
ศาลาแห่งตนตั้งเก่าแลแล ต มัตถ์ ภิกขุเว ตูราภิกขุทั้งหลายนิยายอันนี้น่าองอาจเจ้าสะหลาดด้วยทรงธัมมมี
ประหยาจ่าเล็กแลรู้แจ้งเจตพิจฉารณาอันว่าท้าวพระยาดนวิเสสนามเพสท้าวกระสัดตงตมชื่อว่าอนงค์ราชา
มือกาธพายธิลำบากแท้นักหนาลวดมล้างปัญญาชั้นระตายกว่าละนางแก้วกำพร้าว้าเมียชัฏญละนางนงคราณไว้เสีย
เปล่านางนั้นเท่าตนเดียวอยู่ในไพรเขียวกกลางป่าอินเปนทุกข์เท่าฟ้าเรรอนนางคี่น้อมหัวตนนพเกล้านางคี่ไหว้พระ
เจ้ากับดินผัดทะเล (ทักษิณาวรรต, การเวียนขวา) ๓ รอบไหว้นพนอบวงทานางคี่ชมสมมาใจๆ ถวายดอกไม้
บูชานางจุงเผาสรีระรูปเจ้านางคี่นั่งอยู่เฝ้าตั้งไฟเปียวถั่งไฟชุกกล้าไฟไหม้ข้าเปนกระจวนนางคี่ตระหม่อนยอิน
เอยียดยาคี่เหมียดไว้ด้วยดินางระสีณีหนอแก้ว คั่นว่านางเหมียดไว้แล้วคี่จิ้งเข้าไฟสูในแก้วกุศาลาเมื่อนั้นแลเด
ตัสสมิง ขณ ทิวเส ในวันนั้นน่าปมี //

คาดอันว่าร่มกัมมชะวาดหากเปนบัวงามก็เกิดมาในปณทาลเทศท้องในเขตท้องนงคราณผู้ประเสริญล้ำ
เลิศใสสุดเหลือมนุสสชาติทำวองอาจด้วยประหยานางคี่ประสูติได้บุตรดาผู้ ๑ ในที่กลางศาลาสรีโสภาล้ำเลิศ
ประเสริญกว่าโลกโลกาแลนา ต ที่สว นางคี่หันลูกตนเกิดมาแล้วนางแก้วราชเทวีคี่อินอัสนจันใจค้อยๆ ว่าลูก
น้อยเปนหน่อพุธาตนใหญ่นางคี่จิ้งเบิกใสสรีใสหื้อใสชื่อเจ้าหน่อไธ้องค์ครานชื่อว่าปทุมมกุมมารกับเหตุลูกท้าว
ตนวิเสสสุดใจแล สา ส่วนอนงค์ชายนีแล้ว หันลูกแก้วเกิดกับองค์นางคี่ทรงทุกข์โสกล้านางเล็งเยี่ยหันหน้า
ลูกคี่เยี่ยเจียรจาวาง ขาดะ ตูรา เจ้าลูกรักสายใจแม่เหยเปนกำพร้าว้าตั้งว่าเจ้าเจ้าแม่ได้เกิดแต่เวียงหลวงใหญ่กลาง
ในท่าทางนค้อซึ่งงมล้ำซ้อนหลายสำ เงินค่าพร้าวหลวงหลายสรีสายใจเหยเจ้าแม่แสนสวยท้องแทนเมืองยาม
เมื่อแม่ยังเสวยรัฐระเรื่องเมื่อก่อนแม่ปรัยผ้าผ่อนมีแต่ก่อนหลวงหลายญาติหลายคีนเกล้าเขาจักมารับเอาเจ้า
ประดับองค์อะพอรสนสูบสอดแก่เจ้ายอดหลักลอยใจรัสมิ์ใส่บ่เส้าเขาจักมารับลูกเต้าแม่จึงมาเอามีทั้ง //

ผ้ากระเช้างามผ่านผัว ผ้ากระใสงามเลิศแล้วอุดมมูมมลาเบาปานนุ่มนุ่จิตใจกับผ้ากาสีใสเลิศล้ำมา
หื้อเจ้ากำพร้าว้ามองคี่เดียวกับทั้งคนธิดาค่าผิวสว่างกับทั้งน้ำอ่างแก้วใสมาแล้วแลไตรคำเขาคี่จกไฟเอาน้ำมาอาบ
เจ้าอย่าหื้อมีเนื้อเส้าเปนเวาเขาคี่จักมาขัดสีเรารูปแห่งเจ้าลูกหนอหน้าหมดใสเขาคี่จักกะทำไฟผ่อนเหมือนตั้ง
แต่ก่อนพายหลังมาเขาคี่จักประดับประดาอย่างสรีระรูปเจ้า เขาคี่จักเข้าเครื่องพร้อมนาๆ นุพผามาลาบานแบ่ง
ส้อยดอกไม้ร้อยเปนแถวห้อยแพวแหวองอาจงามพลชาติเหลือคนประดับตนรูปเจ้ารูปหน่อหน้าบุตรดาอิทธิยา

ประดับแล้ว นางนาทแก้วก็นำมาถวายเขาทั้งหลายก็จกมาอบรมเจ้าเขาคีจกมาอยู่เฝ้าเอาใจกับด้วยสายนงไวย
เจ้าแม่ชะแลนา อิทัมปิ บัดนี้บ่หันศรีสายใจพ่อเจ้าท้าวหนุ่มหน้าภูบาลตนใจหวานอิราชเปนทุกษะหน้าชบ
เขี้ยวแต่ตนเดียวคุณแม่ต้องทุกข์แต่ผานใจปานไฟรณลูกวาบไหม้ถูกนางนาทไธ้แม่สะหยบท้าว ๒ ที่นี้แลหนา เอว
วตวา ราชเทวีคือร้องให้อยู่ชะช้อยนางค้อมเอาลูกน้อยอยู่สระสงขารองศ์ลูกแล้วนางค้อหื้อลูกแก้วดูกิน //

นมเมื่อนั้นแลนา ตโต ปลายะ ตั้งแรกแต่นั้นไฟพายหน้า ส่วนว่านางแก้วกำพร้าสุเมกษราค้อยรักสาเจ้า
เลี้ยงลูกแต่องเดียวในดงเขี้ยวผายแผ่แม่ค้อเข้าป่าไม้แกหิมพานต์แสวงหามันบ่ขาดนางค้อบมีพยาธิสักอัน ๒ แม่
ลูกค้อเอากันอยู่หั้นแล มหาสัดโต ส่วนว่ามหาสัดโตเจ้าท้าวหนุ่มหน้าตนประเสฏอันเกิดกลางดงไพรป่าก้างเจ้าค้อ
ยงเทียวแอ้วไพมาเจ้าค้อถามเชิงแม่แห่งตนว่า ข้าแต่ศรีพิมาเฟีย เจ้าแม่แต่ช้าน้อยเกิดมาพ้อยบ่หั้นยังบิดดา
แห่งข้าบัดนี้ค้อเท่าหั้นแต่แม่แห่งข้าเปนกำพร้าอยู่ตนเดียวทุกค้อเข้า ส่วนว่าพ่อเปนเจ้าค้อบ่หั้นมานี้ชานอแต่
ก่อนพ่อข้าผอนหายไฟหนีไฟไหนเสียข้าอันเปนลูกกำพร้าตนเดียวนี้ชามแม่เหีย เมื่อนั้นแม่พระเจ้าตนวิเสสชื่อ
เมกษราจกคิดตนากล่าวแก่ลูกกล่าวหื้อลูกค้อมีว่า ตาตะ ดูรา เจ้าลูกรักสายใจแม่เหีย พ่อบ่เคียผายแผ่หื้อแก่เจ้า
ตนลูกได้หั้นยังจอมขวัญแห่งข้าลูกหล้าแม่ตนเดียวนี้แลนา สายอุดมเหีย เจ้าแม่จกเล่าแต่เคล้าค้อมาหื้อบุดตาได้
รู้แล เจ้าลูกแต่จุงตรองตรัสว่าจอมกระสัด //

เหียววแวนฟ้า ส่วนว่าพ่อเจ้าหลักค้อหากตายไฟแล้ว ตายเสียลูกแก้วกว่าเอยนวยเงินตนพ้อยเหียศรี
สายใจพ่อเจ้าตนปราบเหง้าพาราตนมีประหยางองจขื่อนังคราชเปนท้าวอาจทรงพลอยู่เมืองคนสืบสร้าง
ยสท้าวกว้างทั่วแดนดินลือว่าพระภูมินท์เรื่องโรจน์ ๓ ร้อยโกฏิกณนา เมื่อนั้นยังมีพระยาตน ๑ องอาจมีนาม
ชาติว่ากุดตราชราชค้อหรั้งริพลมารบพ่อพระเจ้ากระสัดตรามหานคราชแตกฟุ้งเมืองใหญ่หยุ่งวอดว่าววยพ่อ
พระสมสายจึงพามาอยู่ป่าเถื่อนทุกค้อเลื่อนดีหิลจึงบวชเปนชีระสีเสพสร้างในปากกว้างภาวนาพ่อเจ้าค้อมีอาพาธา
ต่างๆ หนักหนาแม่ค้อบ่ชางจกใจเอยาเหตุว่ายังกลางป่าไม้ดงหนาพ่อเจ้าค้อลวตมรณาตายกว่าละแม่ไว้หื้อ
เปนกำพร้าพลัดพรากหั้นแม่ตายไฟแม่จึงได้ตระหนอมใจโสภใหม่แม่ค้อแปลงกองไฟอันไทยค้อเอาพ่อเจ้าขึ้นใส่
เผาเสียแลนา ลูกเหียวบุดสะบับบานเฟีย พระแม่ค้ออันนี้ค้อมีแล้วแต่พายหลังมาแล เจ้าลูกรักแม่แม่เหีย ต สดวา
มหาสัดโต ส่วนว่ามหาสัดโตเจ้าได้ยีนแม่เปนเจ้าเล่าเจียรจาดด้วยอันมาตาไซกล่าวเจ้าได้รู้ข่าวพายหลังว่า //

พระบิดตายกว่าตายเสียเจ้าหน่อฟ้าตนเดียวว่าอัน ยามนั้นเจ้าค้อน้ำตาตกทุกข์ค้อดอกผะผ่าวร้องไห้
กล่าวค้อผานว่า อโห โอยหนอ คุณเกิดมาปางนี้ค้อมีพ่อทุกข์ล้นต่อเหลือใจ คุณเกิดมาในดงไพรกลางป่าเปน
กำพร้าค้อตายไฟทุกข์เหลือใจค้อค้อยเปนทุกข์อันเข้าได้หั้นหน้าพ่อเปนทุกข์แท้หนอเหลือแรงบาปลังมาแปลง
หื้อพรากหื้อเข้าได้เปนทุกข์ลำบากอยู่ตนหลังนี้ชานอ โอย ทุกข์ แท้แลหนอ บัดนี้พ้อมาละยังราแม่ลูกไว้แกดง
พงป่าหย้าพ่อเปนเจ้ามารละเผื่อข้าแม่ลูกนี้ไว้หื้อเปนกำพร้าอยู่ตนหลังโอยทุกข์แท้แลหนอ อันว่า ราแม่ลูกนี้
ทุกข์แล้วข้าทุกข์แลผานทุกข์ตามบัวราณกะทำการมีมาก ๒ ราแม่ลูกนี้เป็นทุกข์ลำบากเหลือกว่าเพื่อนทั้ง
หลายเปนทุกข์อยู่ในกลางดงไพรปากกว้างอยู่ป่าข้างดงเขี้ยว บัดนี้หันแต่แม่ข้าผู้เดียวบมีเพื่อนอยู่ในกลางเถื่อนดง

หนาแสวงหาหัวมันแลลูกไม้เอามาเลี้ยงเจ้าหน่อไ้บุตตามแม่แลนา ตัสสมิง ขณ ในขณะบัดนั้น มหากระสัดตรา
ตนลูกคือคือถูกในใจบ่ควรหื้อแม่คูได้ไฟทุกขัยากอย่าหื้อแม่คูได้ลำบากเคื่องใจด้วยอันไฟหาหัวมันแลลูกไม้ไฟชะ
ใช้ตั้งช้วนบ่ควรหื้อแม่คูไฟตั้งป่าไม้หงตนหิวหอดบ่ควร //

หื้อแม่คูไฟชะสอดฎาครุมหนามหนาแลห้วยเหวหลังช่วยปาชันดอยดงตนพระยากทุกข์ลำบากหิว
แรงเจ้าจอมแพงลูกน้อยค้อยคืออยู่ในใจตั้งนี้แล้ว ตนแก้วคัจจารจากับด้วนราชมาดาตนแม่ว่าตั้งนี้ อัมมเมยห้
ข้าแต่พระราชมาดาเปนเจ้าตั้งแรกแต่นี้ไฟเมื่อหน้าขอแม่แก้วกำพร้าอย่าได้เคื่องใจเทือะ ว่าอันแล้วตนแก้วค้
ยอมีขึ้นให้แม่แก้วแก่นไ้แห่งตนว่า อัมมเมยห้ ข้าแต่แม่เทวีศรีหนุ่มหน้าขอแม่เปนเจ้าจูงอยู่เฝ้าสุวิสติในสี
แก้วกูอันเปนที่อยู่แห่งตนเทือะ แม่เทีย ข้าหากจักไฟจะเดินหายังผลาลูกไม้ตามแต่ได้นักมาสู่นังมูละมันแล
หัวขากผลากับหมากอัมพาหลายสิ่งหมากมวงยิ่งรสหอมอันมีกลางลอมป่าไม้ข้าบาทไ้จักไฟ แม่จอมใจจูงอยู่
ในแก้วกุสาลาข้าจักไฟเอามาหลายสำหังหมากกล้าแลหมากขระตุ่มสุกเปนชุมหน่งยไ้หยทั้งแดงไรแลสีดาหมา
กระจับถาหลายหลากทั้งมันอ่อนขากแลมันมือเสื่อ มันเครือแลมันแกบเครือแลบร่อยหมากไม้ส้อยเปนพวงใน
ดงหลวงมีมาก ข้าลูกน้อยหากจักค้อยไฟหาขงขวยมาหื้อไ้ยังหมากไม้แม่แก่นไ้ //

อย่าผานใจวอนอ่อนข้าจักกะทำแทบ่ผอนช้วน ข้าจักไฟเอามาหื้อแม่ได้สันทุกคำเข้าแม่เปนเจ้าอย่าได้
เคื่องใจแม่มาดาอย่าได้ไฟลำบากไว้ข้าอันเปนลูกกำพร้าหากจักไฟเอามาทุกคำเข้าหื้อแม่เปนเจ้าได้กินชะแลแม่
ฝีย ต่ สุตวา สุขเมขราหน่อหน้าไ้ยินลูกเต้าเจ้าปทุมมกุมมารกล่าวคำหวานถ้อยนางคมีน้ำต้ายอยตกลงนาง
จิงกล่าวเจิงพระจอมวงลูกน้อยหน้อยหน่อจางจื่อ อนุว่าป่าศิริไ้ยกกว้างมีทั้งแรดช้างแลกวางทรายมีมากทั้งค่าง
เถ่าแลนางฉนิ ผุงสัดตมีหลายสิ่งววยอกริงเปียบาวเพือเจ้าบ่ใช้จักเคียดตั้งแม่ สัตต์ร้ายแปรเต็มดงไพรบางบินไฟ
วะวูปูนกลัวหัวใจเจ้าค้จักสันยะยันของยหนีบตีไฟแลเจ้าลูกรักแม่เทีย ตั้งรือเจ้าจักไฟเดินดินแก่เครือหวายทุกข์
เหลือหลายเจ็บบาท หนามแก้วยาดเจ็บบองบาทตีนถองเลื้อด้อยหนามเสียบร่อยเปนรอยทุกข์กลอยใจเจ็บ
สสบ หนทางหอมแควบพาคบบาดตีนจมเจ็บใหม่เจ้าหน่อไ้แม่อย่าว่าจักไฟเทือะเนือ ว่าอันแล้ว คันว่านางห้าม
ลูกแก้วตนสันนี้แล้วนางหน่อแก้วสุขเมขราอันเปนมาดาแห่งเจ้านางหน่อหน้าค้จับยับเอา //

ยังเสียมคันเหลากับไม้หมั้นเทียมสัวะกับกระเข้าหากพาไฟในดงไพรเถื่อนถ้องไ้ตามช่องทางเทียว
รอดเขาชิวชอบห้วยดอยเถื่อนช่วยปุนกลัวนางคมีวมาหาลูกไม้เซาะไ้ไ้แล้ว ค้เอามาเลี้ยงบุตตาหน่อหน้า
ตนชื่อว่าเจ้าปทุมมกุมมารวันนั้นแลนา มหาสัดโต ส่วนว่ามหาสัดโตเจ้าทำวหน่อหน้าภูบาลหัวใจหวานค้รอด
จะไ้จ้อดในใจว่าบัดนี้แม่คูเปนสันใดในเถื่อนบมีเพื่อนเทียมตนหลอนมีอนทรายอันใดแต่ค้บรูที่แม่คูไฟคูจักผา
ไ้สรไ้เต้าเข้าป่าไม้ทวยหาไฟตามแม่มาดาเปนเจ้าในป่าเฝ้าดงตน คันคู้หันแม่แล้วค้จักคลาดแคล้วคนมานอนใน
สาลาอยู่ถ้ำค้อยทางแม่จักมา แม่มาดากำพร้ายามเมื่อจักไฟป่าแม่ค้ส่งลูกข้าพระเจ้าค้กระนิงใจตั้งนี้แล้ว ตน
แก้วค้ไฟตามถึงกาละยามเมื่อแม่จักมารอดเจ้าค้เดินสอดมาหาเครือหวายหน้าผายตนหาคันมาก่อนอยู่ถ้ำมาดา

อยู่ศาลาข้างถ้ำหันหน้าแม่ถ้อยทางเหมือนตั้งตามแต่ก่อนตั้งสติอยู่ป่วนสันดี คันเจ้าหันแม่เทวีออกมาตรีแล่น
ตอนจازهอ่อนอ่อนให้เจียรจ่าอ่อนแอให้อ่อนแม่กินนมแม่คัมจอมขวัญแล้วจูบแก้มอยู่ว้ายแยมเจียร //

จา ๒ พระกระสัดตราแม่ลูกค้ชวนกันเข้าไฟสู่ศาลานางค้ปลงลงพาไว้แล้ววัดเอาลูกแก้วแม่มาชมปั่นกิน
นมอุ้มหอบปากด้านตอปปุจฉากับมาดา ๒ เจ้าปากด้านเล่าเจียรจ่ากินผลากับลูกไม้แม่แก้วแก่นไ้จึงกินก่อนมี
คำสอนป้อนลูกว่าอันนี้ร่าจักไว้กินวันพรุกยามงานกินเทือะนายสายอุดมแม่เทีย เจ้าหล้าแม่กำพำร่าจึงกินลูกน คำ
มาแล้วจุ่นนอนหลับกว่านางแก้วกำพำร่ากอดลูกหล้าตนนอนค้มีในกาละเมื่อก่อนป่วนเมินนานค้มีวันนั้นแล
ปุณณะ ทิวเส ในวันลุนนั้นแล รุ่งเช้าแม่พระเจ้าสุเมกขราค้กระนิงหายังห้วงมันแลลูกไม้นางค้ส่งลูกแก้วแก่นไ้
แห่งตนว่าสรือดมเทียเจ้าหล้าแม่จักโพหาหมากไม้แก่กลางดงเจ้าอย่าประสงแ่อว่เหล่นเนื้อคามเค้นเอาไฟกินชา
เจ้าแม่ป่าไม้หากมีเสื่อแลเจ้าแม่เทียว่าอันแล้ว นางหน่อแก้วระสีณี ค้พรากศาลาหนีกว่าเข้าป่าไม้กลางดงพระ
แสวงหาห้วงมันแลลูกไม้ได้แล้วค้เทียมาสู่ศาลายามค่ำดาววันจักตาดกตำลั้บดอยไกลอ้อยๆ นานรอดนางค้คิดถึง
ยอดท้าวจอมใจความเขนใจมีในไพรเปนเหตุท้องฟ้าเทศดบนโกลาหลเกิดถ้จ้ง

สายฟ้าร้องลมฝน สายฟ้าล่นยาวแมบเสียงแผกแผ่งผายสายฝนมาทิวหลังไม่คนคานหักลงในกลางดง
บดมีดคำชะชืดบ่พันหนทางนางสุเมกขราผู้แม่ค้กลัวแต่ไ้เกยะหลริงหลายค้รีบย้ายตีนไฟสู่ครุ่มไม้หมู่หนามหนา
ตามอาชญาแห่งตนหันแล ตัสสมิง วมปิก่ ยามนั้นยังมีจอมปลวกอัน ๑ ไหยเปนที่ไ้ฝูงงูเขาอยู่รูกวงใหญ่สอด
ละไล้สนกันทางเกี่ยวพันเกาะกอดสอดเสี้ยวโพมาเขาค้ไ้รอยู่หั้นในหั้นหลวงหลายยังมีงูร้ายตัว ๑ ไหยมีพิชใช้
สามานเล็กก็พังพานค้บค้ายมีพิชผายนกแกไ้ยืมเสียงท้าวแม่มาแวอยู่หั้นอาไ้สรมันบมีใจกรุณาเท่าโกธาเคื่องโขด
มันไ้ใจว่านางท้าวแม่กะทำโทสแก่มันงค้ขระสันเคียดมากมันค้อออกพรากจากรูมา มันค้ผู้พิชไ้ตาผะผ่าวนาง
ท้าวแม่ค้แผ่ตนท้าวทังยีนนางท้าวอนเหนือผืนแผ่นหล้าปูนอินดูส้อยยอดฟ้าสุเมกขราเช่นหนอ สา อตะโน
ส่วนว่านางเท้าสุเมกขราค้เวณนาสาปากนางค้บคิดยากด้วยตนตัวนางค้เท่าค้คิดถึงพระจอมหัวลูกเต้าทุกโสกลเส้า
เวหนายังราชบุตดาไ้ๆ บงหน่อไ้ค้เวหนามีอาพาธาเจ็บปวดงูร่านโสกลขบเจ็บยีนเมือยเหน็ดสแปใหม่ นางค้
ร้องไห้แหบเสียงเซียว

ว่า อชตะ ในวันนี้เปนเคราะห์เสียวล่าบากงพิชหากขบผายคู้ค้เที่ยงจักตายเสียวลูกเต้าวันนี้ คู้ค้เที่ยงว่า
จักขร่าพม่าเล่าเปนผีปางนี้แม่บ่หล้าจกได้หั้นบุสสบัวสรือลูกเต้า ปางนี้แม่บ่หล้าว่าจกได้หั้นหน้าลูกเล่าพอ ๒
ชะแล หน่อโอยหน่อ ยินอินดูปทุมมกุมมารศรีบัวทองแวนฟ้าพระหน่อหล้าเปนกำพำร่าพ่อค้บได้หั้นหน้า บัดนี้
วิบากยังมาผันบ่เสียวเท่ายังแต่คาแม่ผู้เดียวผู้เลี้ยงค้ข้าเสียวชีวิตเล่าตายไฟแลนา ยินอินดูปทุมมกุมมารบุตดา
ครานงามแวงวันนี้ลูกคูเปนกำพำร่าอยู่กลางดงอินดูปทุมมกุมมารทรงทุกขยากวันนี้เจ้าค้จักได้กั้นออกแลงชายชะ
แล หน่อโอย อินดูปทุมมกุมมารกลอยใจลูกน้อยแม่เจ้าจกออกมาแลอยู่คอยทางเหมือนตั้งตามแต่ก่อนแม่เมื่อ
รอดศาลา คันว่าแม่มาวางกระเข้าแล้วลูกแก้วแม่ยอมมาหากินแลนา ยินอินดูปทุมมกุมมารลูกเต้าค้จักนอนอยู่

เหนือดินตายพลัดแม่บัดนี้เจ้าลูกรักได้อ้อนแอ้นหาไผนาหนอชวันเจ้าลูกรักสายใจหันแม่ไฟไกลมาแล่นต้อนให้อ้อนกินนม ยินอินดูปทุมมกุมมารอดมหน่อไธไผแลจกมาตัดไม้ไธหื้อเจ้าเปนหลัว ไผแลจกมาหื้อ //

หัวมันแลลูกไม้เอามาไธหื้อแก้วแก่นไธหลายหลาก ไผแลจกอุปภูฎากเจ้ากะทำวัตร ไผแลจกมาซัดสีโคลยามเจ้าอาบน้ำทุกเมื่อ ไผแลจกมาอุ้นเนื้อเจ้าเมื่อยามนอน ไผแลจกมาซ้อนหม้อผ้าหื้อลูกกำพร้าวายใจแห่งซ้า อินดูปทุมมกุมมารหน่อหล้าสมเสลียว อินดูปทุมมกุมมารลูกชายเดียวตนสะหลายวันนี้แม่จกได้ละอาวาสเสีย เปาเออยนวยไอยกลอยใจเหี้ยเจ้าแม่วันนี้เจ้าจกแลอยู่คอยทางบ่หันคูนางเมื่อรอดเจ้าจกร้องให้ทอดทิวตายชะแลหนอ อินดูปทุมมกุมมารหน่มหน้อยหน้าซิ่นซ้อยสบอวันนีน้ออาสมบตเออยนวยอิงเปนทุกซิ่งยังนิกหนา อินดูปทุมมกุมมารเปนกำพร้าวากหล้าแม่ตนเดียวอยู่ในดงเขียวป่าไม้กว้างเปนเพื่อนซ้างเสื่อหม้ออยู่เปนเพื่อนราชสีสิงห์ใหญ่กลางป่าไม้ดงคอย อินดูปทุมมกุมมารกลอยใจลูกน้อยแม่อยู่ป่าไม้แก้ววางทรายเจ้าปมสหายเปนคู่เจ้าอยู่ตนเดียวในดงเขียวป่าไม้ อินดูปทุมมกุมมารลูกน้อยแม่ซึ้งใจนางเรณร้องไธยินเปนทุกซิ่งด้วยลูกแก้วแก่นไธแม่เหลืออกนางค้ำน้ำตาตกแกวถั่งนางศรีร้องให้สั่งเจ้าปทุมมกุมมารด้วยประการดังนี้เจ้า ซ้ายินเปนทุกซิ่งด้วยพิชงแสบใจเจ็บใจทุกซิ่งนี้ค้ำมาได้แก่กู //

ตนเดียวฝูงคนเที่ยวในโลกค้เที่ยงได้ต่องทุกซิ่งโสกเสมอกัน เท้ายินเปนทุกซิ่งด้วยอันบ่ได้หันหน้าลูกน้อยหน้าซิ่นซ้อยปทุมมกุมมารค้ำทุกซิ่งเต็มผานแถมเล่าทุกซิ่งกว่าเก่าหลายที่แลนา อิหิ ทุกซิ่ง อันว่าทุกซิ่งอันนี้นาสายสั้นเปนดั่งปิ่นพิชบ่นปีกตาแลนา บุตตัสสะ ขอเทพพิดาผ้อหื้อซ้าได้หันหน้าลูกแก้วหน่อสายใจทุกซิ่งคลาโคลหลายแต่ลูกน้อยแม่จูงอยู่ส่วสดีเทือะ เทพพิดาเจ้าทั้งหลายเฟีย อชชะ ในวันนี้ อันว่า ความตายคมีในป่าพิชงูค้ำล่าเต็มตนแลแล เอวี ราชานางราชเทือค้ำร้องให้เวทนาหายังราชบุตรดาแคนคิ่งพิชงูรายค้ำค้ำถึงสิมสมรมบมีลมดั่งขาดนางท้าวแม่ลวดมรณาตายไฟเสียแท้แลนา ยินอินดูนางสุเมกขราหน่อฟ้าตายพรากหน้าลูกตนไฟละสายใจหน่อหล้าไธหื้อเปนกำพร้าวายลุนหลัง โอย ทุกซิ่ง แท้แลหนอ นางสุเมกขราตายไฟแล้วละลูกแก้วกว่าเออยนวยตายไฟพ้อยบ่ถ้าลูกแก้วกำพร้าว้าวหน้าบ่อลัยเล่าแลหนอ ตทา ในกาละนั้น มหาสัดโต ส่วนว่ามหาสัดโตเจ้าท้าวหน่อแห่งปทุมมกุมมารคมีคำผานนิกแก้วว่าวันนี้แม่กูเปนสังแล นางมาเปนเหตุสันโดชา ในป่าไม้แม่คูล่าแสวงหายังหัว //

มันแลลูกไม้มาบ่ได้เปนกลางอันชะหรือ รู้ว่าเปนสันใดในแม่ซ้าบ่หันมานี้ซ้า บัดนี้ตัววันตกต่ำค้อยอ้อยซ้อย ยินวอนนกงอนคอนจับกิ่งร้องสายสิ่งเนื่องนันเขาพากันร้องเรียกจับค่าไม้ที่ใกล้ริมกันร้องขานซิ่นยามเมื่อดาววันเที่ยงเสียงบิตเบียงไพมารอยว่ามีอนทรายอันใดมาบังเกิดแม่แห่งซ้าผู้ประเสฐผู้บังเกิดแห่งซ้าบุตรดา ชื่อว่าสุเมกขราแท้แลคา ททุย เจ้าค้คระนิงใจว่าดังนี้แล้ว ท้าวหน่อแก้วตนปราบโลกาเจ้าค้พรากจากสาลาไฟเล่าเซาหาแม่เปนเจ้ามาดาในดงหนาทุกที่เออยนงัดซีกกลางทางเจ้าไฟตามรอยบาทินนางท้าวแม่แต่ก่อนเคียไฟในกลางดงไฟโรถื่นซ้างทุกท่าทางแลคอยดงเหมือนดั่งลูกราชหงส์พลัดแม่ทุกซิ่งนิกแท้เหลือใจบินไฟมาสอดเสี้ยวบินแ่อวเกี่ยวแสวงหาในดงหนาป่าไม้แ่อวหาแก้วแก่นไธแม่แห่งตนวันนั้นแล มหาสัดโต ส่วนว่ามหาสัดโตเจ้าท้าวหน่อ

หน้าปทุมมกุมมารเจ้าคัมภีร์ค้ำพานโสกไหม้เจ้าหน่อไร่เฮียแล่นไพหาเจ้าคัมภีร์ได้ยินเสียงมาดาสักบาทเจ้าคัมภีร์ได้ยินเสียงมาดาธราชสักคำเจ้าคัมภีร์แล่นชะเลชะลากลัวตัววันตกตำมัวมืดค่ำบั้นหนทาง เจ้าคัมภีร์เรนครางร้องให้ร้องหาแม่ //

ออกไ้ นางเมือง ว่าแม่นางเมืองเหี้ย แม่นางเฝียเปนเจ้าบัดนี้แม่มาดลละลูกเต้าเสียกลางไพรรอยว่าแม่บอ้ายด้วยข้าอันปนลูกกำพร้าจอมเมืองพระบุญเรื่องธราชเจ้านาหน้อยกุมมารเจ้ายินผานร้องให้จะใจน้ำตาตกเปนทุกซัดดอกบ่แล้ว ตนแก้วกล่าวคาถาว่า อัมม คาลิ ข้าแต่พระมาดาเปนเจ้าเฝีย ข้าลูกแต่จะเดินหาัยังมาดาแก่นไร่บัดนี้แม่เปนเจ้าไพออยู่เสียที่ทางไ้หน่อขอแม่สร้อยใจแห่งข้าออกมาหาลูกกำพร้าสักคำแต่เทื่อแม่เหี้ย รู้ว่าแม่ไพอางอดเทื่อบตีใจลงไฟสีโคลนเอาบ่น้ำ รู้ว่าแม่ค้อยอยู่เถื่อนถ้ำคูหา รู้ว่าแม่ค้อยอยู่หาัยังมูละผลาบ่พอนเหมือนตั้งแต่ก่อนคืนหลังนี้ชา รู้ว่าแม่คูปรากดงหนามาแล้ว นางแก้วแม่เฝียทางมารอดศาลาร่มกว้างท่าทางดงดอนแม่คูลอนลำบากอดพักหากหลับนอนแทบป่าซอนเอยียดไ้บ่น้ำแก้วแก่นไร่หลับไพอกลางดงไพรบตี้นหลับขึ้นลิ้มมาอันชะหรือ รู้ว่าแม่คูปออยู่แก่หินผาเหียวไพมาพลุดกลิ้งเหวหาดซิงตกดอยอันชะหรือ บัดนี้แม่คูปอกลางดงไพรผบป่าแสวงแอ้วล่าผบดงงูเหลือมจงไล่เข้าคั่นคาบค้ำว่าไพกินอันชะหรือ รู้ว่าแม่คูปอลงไพกินน้ำยังท่าปลาไ้อย่ามาหั่นกันอาหาร //

อยากขึ้นเนื้อกุ่มกอดเพื่อแม่ไพกินอันชะหรือ ปลาทั้งหลายอยู่ในน้ำงูเงือกซำมั่งกอรปลาบึกจอรอยู่วังเล็กไ้ตัวใหญ่ปลาเลิมไฝ่กินคน ปลาควนสนแอ้วล่าคั่นคาบค้ำว่าตักวังทั้งปลาคั้งหนึ่งผิวสอทั้งปลาเต๊ะแลปลานางตัวกล้าปลาใหญ่พร้อมนานาหันมาดลมาอาบน้ำค้ำบ่ได้แล้วเอาไพกินอันชะหรือ หมูเสื่อสิงแอ้วล่าค้ำว่าเอาไพกินอันชะหรือ บัดนี้แม่คูปอกลางไพรป่ากว้างทุกแห่งทางศิริราชสีด้นช่องเสื่อโคร่งฝูงเต็มทันเสื่อเหลืองผ่นหันไล่เข้าคั่นคาบค้ำว่าไพกินชะหรือ รู้ว่านกหัสติสิงคัมภีร์อากาศสุขุดยาดพาไพอตกแดนไกลบ่หันซาก ลูกน้อยแม่หากเดินหานี้แลนา แม่เหี้ย โอยหน่อเปนสันไ้ดงหน่อ ข้าเซาะผ้อหาแม่คัมภีร์หันไหนแม่สหายใจออกท้าวไพอูด่านด้าวแดนไ้ด้นี้ชา ข้าไพหาทุกรูผาเถื่อนถ้ำทางเขาแม่น้ำแลลอมคา ข้าคร้อเรียกหาไ้จ้ๆ กลางป่าไม้หลายที แม่ข้ามีทางไ้ดาบรูไ้ที่สังัดซิบได้ยินเสียงชาน รู้ว่าแม่ไพหิมพานต์ป่าไม้แม่ข้าบาทไ้บ่มีมาหาบไ้ตายไพอเทื่ออันชา บัดนี้แม่พ้อยมาละข้าน้อยอยู่กลางไพร บัดนี้แม่มาละลูกสหายใจตายกว่าแม่มาละลูกกำพร้าไ้เสียลุนหลังนี้ชา ข้าบุตรดาแหนมตายค้แควนประเสฎฐ //

ถ้าเสือกว่าอันเปนกำพร้า แม่พราภหน้าตายไพนี้แลหน่อ มีพ้อผู้เดียวคัมภีร์ได้หันหน้ายังแต่ค่าแม่แห่งข้าผู้เดียวมาอยู่ดงเขียวเถื่อนถ้อง ๒ แม่ลูกชวนกันมาอยู่ห้องดงหนาทุกซ้าหาบิตตาบ่แล้ว บัดนี้มาดาแก้วแม่ข้ามาละข้าไ้แล้วตายไพนี้ชา เมื่อนั้น เจ้าปทุมมกุมมารคัมภีร์ค้ำพานโสกไหม้ไ้กลางป่าไม้ดงไพรเจ้าคัมภีร์จะเดินหาแม่สหายใจไ้จ้ๆ ให้หาแม่ไ้หื้อแ่ปูนวอนเช่นหน่อ เอวี มหาสัตโต ส่วนว่ามหาสัตตเจ้าท้าวหน่อหน้าปทุมมกุมมารำคำผานถึ้อยเจ้านาหน้อยอยู่กลางดงตอกตนร้องให้จะใจรู้เรณหาัยังมาดาแก่นไร่ไ้ในป่าไม้หิมพานต์คัมภีร์โดยประการดั่งกล่าวมานี้แล อนุกุโณเมนะ เจ้าปทุมมกุมมารมีใจผานรักแม่ไ้หื้ออันแ่ไพหาัยังมาดาเปนเจ้าเข้าป่าไม้

คนเดียวเที่ยวตามรอยตั้งช่องอันนางท้าวทองเที่ยวไฟเสียงครวกล่อลี้ลี้คือไพรอดที่เกล้าไม้เพื่อยพวงมีจอม
ปลวกหลวงที่หั้นครุ่มไม้ขึ้นเพิงกล้วยเช่นแล ตนแก้วเจ้าปทุมมกุมมารก็มีคำผานร้องให้เข้าไฟสู่ครุ่มไม้เครือ
หนามคือไฟตามประหยาแสงสอดเจ้าคือไพรอดที่นางท้าวแม่ทอดตนตายเหนือดินตายเดียวรดาต เมื่อขึ้นใจเจ้า
ปานจักขาดตายไฟตามแถมเกล้าแล สารีร์ เจ้าปทุมมกุมมารท้าวตนคราน //

หนุ่มน้อยรู้ถ้อยกรียาจากคำดีรักแม่ได้อ่อนแออนอนแฝงจากคำแพงแข่งแม่แต่ปานางนอนแทบปานขอน
เอี้ยยดชื่อมีดชะขีดตงตอนเด็ก็อ่อนขอนใกล้เที่ยงกลางคืนตาบมีนหลักกว่ากลางเถื่อนฟ้าตงเขี้ยวนางตนเดียว
ตายแล้วละลูกแก้วกว่าเอยนวนอยเจ้าตนพ้อยรักแม่แม่หน้าขุบเหนือออกเจ้าตกใจฟังฟาวเหตุหันนางท้าวแม่ท้าว
ตายไฟกลางตงไพรเถื่อนถ้องมือลูบท้องแม่มาดาเจ้ามีคำจาถ้อยว่าแม่ช้าน้อยเปนสันไดยังมีใจรู้งบมีชา ท้าว
หน่อหน้าปทุมมกุมมารสมพารมีบถอยเจ้าคือคอยก่าดูแล้วยังหัวใจแม่แก้วสุเมกขราศรีสุภาจะอ่อนนมะมุนต้อง
มือพระบุญลือเจืองเจ้าคือลูบเลาเลาหุยถึที่อยู่ละรอยมีน้อยเจ้าพาดอกนางลูบว่างปชวางเสียเป่าปากด้านเกล้า
เจียรจาซึ่งพระมาดาตนแม่ให้อ่อนแออ่อนคืนเปนตั้งจักมีนตามาปากด้านชั้นแท้ หากหมั้นไพยามนั้นนางเจ้าปาน
ใจจักขาดทุกข์ล้านชาติเหลือแรงเจ้าจอมแพงค้แปงคองนางท้าวแม่ที่อดใจคืออัญชูลีขึ้นใส่เกล้าไหว้พระบาทไ้
เจ้ามาดา เจ้าคือยกบาทาแห่งมาดาตนแม่ขึ้นไว้แก่บนหัวสันทั้งตัวชุกกล้วยแล เนตรน้ำตาไหลยนทุกข์ถนัดใจจะ
ผ่าวร้องให้กล่าวคาถาว่า อุตเถถิ ข้าแต่แม่เทวี //

เปนเจ้า ข้าลูกเต้าบุตรดาขอคืนมาแต่ข้าอินเปนทุกข์นักแก่เหลือใจเช่นแลนา แม่เหีย ดั่งเรือ แม่เปนเจ้า
พ้อยมาละลูกเต้าไว้หื้อเปนกำพร้าอยู่ลุนหลังนี้ชง โยยหนอ ทุกข์เสียแท้หนอ แม่เหีย ข้าลูกน้อยบุตรดาไฟเซาะ
หาในปากกว้างกลางเถื่อนข้างตงเขี้ยวเที่ยงไฟหาทุกแง่ทุกเถื่อนแก่หินผาทุกตงหนาเถื่อนถ้ำทุกทำน้ำแล
ลอมคารุ่มหนามหนาเถื่อนกว้างประเทศทางตอยตงโนพงไพรป่าไม้ข้าคือเซาะใช้ผืนหายมมาดาแห่งข้าแม่แก้ว
กำพร้าตนเดียวแล แม่เหีย เอวไฟริสต์โต ส่วนว่า ปริ้มมไฟริสต์โตเจ้าท้าวหน่อหน้าปทุมมกุมมารหน้าดาบาน
หนุ่มน้อยหน้าขึ้นช้อยสมเสลี่ยท้าวคือเที่ยวแสงสอดท้าวคือไพรอดตนนางนอนหงายคางเหมือนหลบอยู่พ้อย
ตายไฟสู่เมืองฝักกลางศิริป่าไม้เจ้าหน่อไ้คือสยบตายคืนสันระสายตายไฟหอมแม่ท้าวแม่หน้าลิมคิงเปนทุกข์ใจมาก
คำลำบากถึงพิไลมัวเมาร้องให้รักแม่แก้วแก่นไ้มาดา ค้นว่าเจ้าได้สติมาแล้ว ตนแก้วคืออิฏฐานเสียงบุญสม
พารดาแม่เจ้าคือตั้งสัจจะแก่เทวดาในตงหนาปากกว้างประเทศทางหิมพานต์พระองครานหน่อไ้ณพน้อมไหว้
เจียรจาซึ่งเทวดาทังหลายอันอวยกันอยู่เถื่อนกุแก้วเพื่อนอินทาวา //

สุณันตะ โภณเต เทว สังฆาโย ดุราเทวดาทังหลายมวรมุอันอยู่ป่าไม้หิมพานต์แสนลำในเถื่อนถ้ำคูลา
ตนอินทาริราชุงตั้งปราสาทตงฟังกังคำสัจจะแห่งข้าในเถื่อนฟ้าตนเดียวในเขาเขี้ยวแก้วกูอันเปนที่อยู่แห่งข้าใน
เถื่อนฟ้า บัดเดียนี้แต่ อันว่าแม่มาดาแห่งข้าทุกข์เท่าฟ้าธอรณีตายเปนผีไพอนาถขอเทวดาเจ้าทังหลายจูงอ่วย
หน้าผ่อเล็งหัน หัททยิ ดุราเทวดา ๒ สวรรค์ตั้งอยู่เจ้าฟ้าหมู่เทวดาของกรุณาผายแผ่ไ้ตแก่ข้าบัดเดียวพลันเขี้ยว
บอกอวยหื้อแก่แม่ข้าคืนมาข้าบุตรดาลูกเต้าขอเชิญเจ้าอินทวาป็นอยาตีแก่ข้าจักอวยแม่กำพร้าคืนมาขออินทวา

ช่วยคำคืนมาข้าเป็นคนแปดคนคืนมาแล้วเพื่อเตชะอโยแห่งเจ้าถวายเป็นใจเล่า ๒ ที่หื้ออยู่สวรรค์ตั้งเก่าด้วยบุญเจ้า
ริทธิ์อียากลางดงหนาป่าไม้ขอช่วยได้กรุณาชื่อว่าสรีราแห่งข้าลูกกำพร้าจักเปนทานเพื่อบุญสมพารผายแผ่หื้อ
ชีวิตแม่ข้าคืนมาแม่นจักเอาหัวใจออกเปนอยาคีได้ขออนอินทาเทพโธ่โผดผาณีแต่เทือะ คนใดตีเสลียวะสละลาด
ช่างเอยอโยพยาริทธิ์อียหายบหื้อแม่ข้าตายอนากข้าจักหื้อชีวิตอาจหุ //

ตาถวายเป็นอโยเพื่อหื้อหายโรคาพยาริทธิ์อียแม่ข้าได้สติอาจคืนมาแต่เทือะ ตัสสมิง ชะเณ ในขณะบัด
นั้นบ่เมินนานเจ้าตนครานวิเสสสเหนตราขุนอินทาเทศท้าวอันอยู่ในด่านด้าวโขงสวรรค์นางหลายพันแวดล้อม
เจ้าคั่นอมหน้าสู่เมืองคนเจ้าคั่นด้วยตาตนแจ่งส่องในแห่งห้องหิมมพานต์เจ้าคั่นกุมมรน้อยให้ชะช้อย อธิฏ
ฐานเชิงองค์ครานเจ้าฟ้าเหตุว่าแม่หน่อหล้าตายไฟในกลางไพรป่าไม้ควรคูช่วยได้กรุณาอุบระพยาแห่งกระ
สัตตราหน่อไชชูช่วยได้บารมีอินทาร้าหาตั้งนี้แล้ว สระเด็จจากชั้นฟ้าแก้วลงมาในดงหนาป่าไม้เนรมิตไว้ตนเปน
พราหมณ์จะเดินถามทางกลางป่าไม้เชิงหน่อไธ้กุมมรอันเปนทุกซ์ผานบ่ขึ้นสะอับตดยไฟด้วยจอมใจแห่งเจ้า
ท้าวหน่อหน้าปทุมมกุมมารยามกลางคืนหันมาอินที่จิมไกล้จักถามเชิงหน่อไธ้กุมมรด้วยประการตั้งนี้แล้ว
ตนแก้วจึงถามไฟพายหน้าว่า มหาสัตโต ดูรากุมมรทานไธ้ทานเกิดได้หลายปल्लीสรินามวิเสสาทงเทศท้าวตนแม่
ใส่ชื่อไว้แก่เจ้าหน่อหน้าจอมใจแม่จอมไธ้แห่งเจ้าใส่ชื่อหน่อหน้ารือชา ขอกรุณาบอกแต่เล่าแก่ข้ามาพลันแต่
เทือะ เมื่อนั้นกระสัตตราหน่อหน้าเจ้า //

ปทุมมกุมมรมีโวหารจาดอ่อยปากด้นล่อจากราว่าสรีมาดาแห่งข้าใส่ชื่อไว้ว่าปทุมมกุมมารอันอยู่
นานหลายชวบได้จวบเปนผานตราบเถิงแม่ซึ่งหลายตายกว่าอายุข้าได้ ๗ ปลินี้แล ลุงเฝียวว่าอันแล้ว ท้าวหน่อ
แก้วกระสัตตราจึงถามไฟพายหน้าเล่าเชิงพราหมณ์เถ้าอินทาทว่า ดูรา ลุงตาผู้เถ้าลูกเถื่อนเส้าโหนมาไต่เทียวหา
แอ้วลารอดข้ากลางคืนมาอินอันตนข้าเชิงหน่อฟ้ากลางไพรนี้ชา ว่าอัน เมื่อนั้น อินทาสักกะพราหมณ์ค้บอก
ตามคำตรีเพทท้าวตนวิเสสสมเสลียว่า หลานรักผู้เดียวเฝียวหนุมหน้า ส่วนว่า ข้าผู้ลุงค้หลงเถื่อนบ่มีเพื่อนพอ ๒
ข้าปองหาเนื้อในป่ามาแองสาในดงข้าอยู่โขงเขตกว้างประเทศทางพาลา หลงเถื่อนมาอดหอดข้าจักเมื่อยังจัก
รอดบรอดชาหลาน นิตตา จุงบอกแก่ข้าเถ้ามาพลันแต่เทือะ เมื่อนั้นหน่อสัพพัญญูตนประเสฎฐค้บังเกิดด้วย
ประหยาคีจึงจรรจาถับด้วยอินทาสักกะพราหมณ์ผู้วิเสสอันกลับเพสหน้าเปนคนแข่งตรีว่าตนหลงเขตในท้องเทศ
โขงไพรถลามทางไฟพายหน้าเชิงหน่อหล้าปทุมมกุมมารเจ้าค้กล่าวค่างามว่า ข้าแต่ ลุงพราหมณ์ผู้วิเสสข้าจักบอก
เหตุทาน เมื่อในดงเฝียวเถื่อนกว้างหื้อรอดท่าทางนครรัฐระวอนเมืองมิ่งคำสั่งนี้ข้าบรู้อุงอย่าสู่มาถามหนทาง
ข้าค้บรู้อุดเมือง //

ท้าวยอดพารามีไกลรู้ว่ามิไกลข้าบาทไธ้บ่ถองตรีสลุมาถามหลานกำพร้าหลานหน่อหล้าค้อินตันเสีย
แล้วแลลุงเฝียว เมื่อนั้น อินทาสักกะพราหมณ์ผู้เถ้าถามเชิงหน่อเจ้าชื่อเจ้าปทุมมกุมมารตนองค์ครานประเสฎฐล้า
เลิสประหยาวค้ข้าปุงถาถามไฟพายหน้าว่าตั้งนี้ อันว่าหลานแห่งข้าตนเดียวอยู่ในไพรเฝียวบ่มีเพื่อนพอ ๒ ข้า
หลอนคองว่ามีหมู่ข้าลูงอยู่จึงถามจะไ้หลอนหลานยังจำหื้อบอกข้าไต่เมื่อเมืองพรองเทือะ ว่าอัน เมื่อนั้น

หน่อพระโพธิสัตว์เจ้าท้าวหน่อหน้าปทุมมกุมมารอันอินทาพราหมณ์หากถามคืบอกตามอันตนปู้รังเจ้าขุนอินทว่า ดูราลุงพราหมณ์เฝ้าผู้มีเพื่อนหลงเถื่อนเต้าเข้ามาในดงมาถามหนทางเชิงข้าหลานกำพำรัตนเดียวในดงเขียวเถือกวางในท่าทางหิมพานต์เป็นทุกซ์ผานล้ำเลิศเพื่อข้าหลานน้อยเกิดในดงเหตุตั้งข้าจึงปู้รหนทางเพื่ออันแล ข้านี้เท่ารู้ชั้นแต่ละมั่ง กวาง ฟาน ทราย หาน แลเรด ช้างอยู่ในป่ากว้างดงรี ราชสีห์ เสือ หมี แล แองชะ แคร่จอนแจแล่นเหล่านกลางดงมีทั้งจัวลานคงตัวองอาจ จัวเถื่อนควาดในไพร มีทั้งหมาในไฟเพนหมู่ ไส้เนื้ออยู่เพนชุม นางณีหุมยย่อเหล่าน หมูค่างเดินป่าวเพื่อยกว้างเขาเจียเพนง่ามาแผวล่ากลางไพรร้องขับพนาไลยป่ากว้างได้ยินเสียงช้างร้องปุนกลัวข้าคืเท่า //

มัวเมาสเปงไหม้เพนทุกซ์ด้วยแม่หน่อไธตันเดียวนี้ละลูงเฉียดรังหรือแล ข้าหลานจักรู้ได้ทางเพสไธจักเมื่อไต่ทางเพือเขตกว้างกลางท่าทางดงอนันว่าทางนครเมื่อเมืองเวียงแก้วยังบุรีมีทางใดคืปู้รลูงอย่าสู่มาถามข้าผู้หลานบมิสังจักกล่าวหือรู้ควาทงเมื่อแลลูงเฉียด เมื่อนั้น อินทาสักกะพราหมณ์ลูงเฝ้าถามเชิงเจ้าปทุมมกุมมารว่า หลานรักเหยียผู้วิเสสอยู่ประเทศกลางไพรยังเพนไฟบ่ยากยังคาบเข้าแลงายโขงชวยหายยังได้หมากไม้หากพอสิ้นแลหรือ ตทา ในกาละนั้นล้ำ หน่อพระเจ้าปทุมมกุมมารมีคำทวนขานตอบว่า ข้าแต่ลูงผู้ประกอบด้วยถามหนทางเชิงข้าหลานกำพำรัตนคือยเพนไฟในกลางไพรป่ากว้างไม่แฉดข้างใจใครไม่เหล้มได้ยาวยังร่มกว้างมั่งมุงตาไม้่นาๆ บ่หน้อยเพนลูกย้อยปลายพวงในดงหลวงมีไม้บ่บุญนาคกิ่งย้อยค่าสอยหางป่าไม้ชะบานหนามุงมีดรัมชะซีดพลัดเอยนมีทั้งไม้หมากเกวนแลมวงมันไม้พุงน้าในดงหนามีหมากหมากมันหากหล่นตกลงไม้ซมพุงส่งมีหมากหมากชะหนุนหากเพนยวงไม้หมากหาดลูงเอยายเพนถ้อยหวานส้มอ้อยห้อยกินอยาง มีทั้งหมากชางกินหวานเพือกผ้อยมีทั้งอ้อยล่าน้อยกินหวานมีทั้งตาลแลพ้าวเพนลูกแก่ท้าวหล่นตกดินไฟเก็บเอากินคืบ่ยาก มี //

ลูกบ่ขาดสักยามเฉิมท่านพราหมณ์กินแต่ล่านักแก่หวานใจแท้แล ลูงเหยีย ไม้่นาๆ ต่างๆ มาแวดข้างดงเขียวเท่าตนเดียวเพือข้าแม่ลูกทุกชยากแท้ถูกเหลือใจอยู่กลางไพรเถื่อนกว้างประเทศทางหิมพานต์หลานสังขยาบได้ล้ำหมู่ไม้หากยิ่นผานแลนา ไม้่นาๆ หลานถ่านพรอังก์ก้านจิงามผงบานดอกหมูนกออกหลายพลันแลวันมี ๒ แผ่นบินร้องเล็กกันมานกนาๆ ต่างๆ แวดคอด่างขาวเขียวร้องชะเหลียวเสียงอ่อนบินร้องร้องขับดงตบปีกตนแ่อนอ้วพ้อนล้องหน้าทังวัน นกยุงคำสังสร้อยอนหากันเสียงเนืองนันทัวห้องนกน้นร้องหากันปุนอัสสจันทุกที่เห็นแล้วควีใจบานแลพราหมณ์เหยีย เถิงระดูเมื่อเดือน ๓ แลเดือน ๔ ดอกไม้คืระวายเรือกินหอมเนืองเต็มป่าหอมรสชวาเต็มดงในพงไพรป่าไม้มีบ่ไร้สักอันนงเนืองน้นเต็มป่าหมูนกล่าตอมดวงคำพันพวงอัยนค้อมนุเนือกน้อมอ้อมสาขาลมเอามาหอมดอกส้มพลัดออกผับดงในพงไพรป่ากว้างทุกชรอกข้างบานเรือกว่าผิวเหลืองอ่อนนกนอนคอนเพนคูร้องสะสุ้ไพตาม นกน้ำในเถื่อนนงหงส์เรือนบินมาแสวงหาตอมดอก นกเปล้าตอบเพนคำตระเหว่าคำแลเปิดป้องขอดช้องร้องเสียงหวาน กะทาชานเสียงม่วนจะโจษจะจ้องร้องเมื่อค้ำแลกลางคีนมาอัยงอຍินอยู่จับไม้คู้สาขาตอมผลาชมดอกทุกด้าวสรอกหิมพานต์ //

ปูนใจบานชมชื่นปูนสนุกต้องตื่นโลมใจจนกโนไพรเปนคู่เปนเพื่อนช้อยู่ในดงแลนา ลุงเหยียดังรีอแล ข้าจ๊ก
รู้ได้ทางป่าไม้เมื่อเมื่อนั้นชาเข้ามาอยู่ป่าเหิงนานเปนทุกข์มานแสบไหม้ทุกซอกไร่เหลือใจเช่นแล ยามเมื่อ ๒
สรินงไวทังคู่พ่อแม่ช้อยู่ในเมืองเปนทุกข์เคืองใจมีมากพลัดพรากจากเมืองมาบิดากับมาดาแห่งเข้ามาอยู่ป่าเหิง
นานบิดาหลานตายกว่าละแม่แก่กำพร้าช้อยู่คนเดียวในดงเขียวแก้วคู่ละแม่ช้อยู่กลางไพรหนาป่าไม้ทุกซ
อกไร่เหลือใจวชเปนระสีไสเสพสร้างในปากว่างหิมมพานต์กะทำพรหมวิหารไปบชขาดบหื้อคลาดสักวันใครหื้อ
พลันแผ่รอดเวียงแก้วยอดนิพพานยามนั้นแม่ยังมานแห่งข้าหลานกำพร้าคนเดียวในโขงเขียวบ่เกิดยังอยู่ในห้อง
แม่ข้าผู้ประเล่ห์ชื่อสุเมกขราอนังคราชาพ่อข้าตายขว้าหน้าสู่เมืองผีละเทวีแห่งข้าหื้อเปนกำพร้าอยู่ลุนหลัง ยาม
นั้นข้าจึงเกิดในกำเนิดเปนคนอยู่กับแม่ตนมารอดหนีอายุช้านี้ได้ ๗ ปลีในคีรีดงเถื่อนเอาหมู่น้องคนเปนเพื่อนอยู่
กลางไพร เหตุนั้น ข้าจึงบ่ช่างกล่าวทางไฟแก่เจ้าลุงเจ้าอ้นถามทางนี้แลหนา ลุงเหยียดังรีอ บัดนี้บ่มีข้าเข้าป่าไม้เขาจะใช้
หายังผลาลูกไม้เอามา //

เลี้ยงแก้วแก่นไธ้บุตรดาตือตนข้าตั้งแต่เข้ารอดหล้าถึงชววยแม่สายใจแห่งข้าตายพรากหน้าคาไฟมาละ
ลูกสายใจไธ้เปนกำพร้า งูร้ายกล้าขบตายแก่กองชายแลป่าไม้แทบที่ใกล้จอมปลวกหลวงเพราะว่าชววยหา
เลี้ยงปากทุกซอกลำบากเหลือใจ หวังว่าจ๊กเอาเมื่อเลี้ยงลูกสายใจจ๊กตั้งแก้ว บัดนี้ข้ามาตายเสียข้าแล้วกว่าเอยน
ววยตายไฟพ้อยบมีเพื่อนละลูกแก้วกำพร้าอยู่กลางเถื่อนคนเดียววันนี้แลนา ลุงเหยียดังรีอ แม่ข้าจ๊กคืนมานี้
ชาเปนแต่กล้าสั่งมาถ้าเปนแต่วิบากสันใดแม่มาละลูกสายใจเปนกำพร้ามาละช้อยู่คนเดียวนี้ชา โอยหนอเปน
กำพร้าพ่อบ่แล้ว บัดนี้แม่แก้วข้าตายไฟแถมแล้วแลหนอ โอยหนอ ทุกข์ แท้หนอ ลุงเหยียดังรีอ ข้าจ๊กเหยียดังรีอ ได้หื้อ
แม่แก้วแก่นไธ้ข้าคืนมานี้ชา เจ้าคิเวทนาจานแม่แห่งตนหันแล ตทา ในกาละเมื่อนั้น มหาสัตว์เจ้าตนหนุ่มหน้า
ปทุมมกุมมามีคำผานโสกเส้าทุกซอกเรือนเราสะหยบตายเหนือดินตายตะด้าวส่องหน้าท้าวขุนอินท์ตายลิมคิงไฟ
ม้วยมิ่งยังน้อย ๑ จึงคืนมาเจ้าคิปัจฉาถามเส้าเชิงท้าวขุนอินท์ บัดนี้ข้ายืนต้นใจมีมากคำลำบากเคืองใจจ๊กเหยียดัง
สันใดคิบ่ช่างค้างค่าข้าคนเดียวในดง //

เขียวบ่มีแม่ช้อยู่ลูกเจ้าคอยแม่กรุณาป้อนยาดีแก่ข้าจ๊กอยามแม่กำพร้าคืนมาจุงกรุณาปลงทอดแม่ข้าอันง
พิชกล้าตอดตนตวยท่านยังรู้อย่าหื้อหายพยาธึคลาดจากเสียตนหื้อเปนคนคืนมาเล่า ด้วยอญาเจ้าบัตเดียว
ขอพละบ่เรื้อช่วยบอกแต่หื้อแม่ข้าคืนมาด้วยอญาเจ้าตนวิเสสจุงกล่าวอุปเทสเชิงอญาแก่มาดาแห่งข้าอันขว้าหน้าสู่
เมืองผีนี้เทือะ ว่าอันแล้ว ท้าวหน่อแก้วปทุมมกุมมารเรียกกล่าวคำผานคิเยียร้องให้จระไ้จระคำผานว่าเปนทุกซ
ด้วยแม่หลานตายกว่าอินเปนทุกข์ด้วยแม่แก่กำพร้าพรากหน้าลูกแล้วตายไฟเช่นแลนา เมื่อนั้นขุนอินทาคิข้า
ปราไสเรล้าคิข้าลองดูท้าวหน่อหน้าปทุมมกุมมารว่า หลานรักเฟียหนุ่มหน้า ข้าเจ้าปู่เล็งหันบัดนี้การอันหยาบ
บ่สุภาพเออนใจในกลางไพรป่าไม้ทุกซอกไร่ในดงยังมีเมื่องค์เดียวคิข้าตายกว่าละลูกไธ้เปนกำพร้าอยู่ลุนหลัง
เจ้าอญาหวังอยู่หนีนี้นี่บ่เปนคุณพวยลุนกลัวหลานลำบากแม่เจ้าหากตายไฟแล้วละลูกแก้วกว่าเอยนววยดั่งรีอ

พ้อยจักคืนมาเล่าละครบาเนาเสียดายแลหลานเหยยคนทั้งหลายเที่ยวสงสารถ่ายชาติมีจจุราชหากมาขับคี่หาก
เปนธัมมามาแต่ก่อนตายไฟแล้วบ่หอนคืนมามีจจุราชราชาขับไฟใจๆ บ่ไว้ //

แห่งคนใดมันหากตายไฟแล้ว อย่าคลาดแคล้วกินแห่งค่อยแปลงดีเข้าออกแม่เจ้าคี่บ่พิกพอกคืนมา
แล้วนาหาสังจักอยาบได้ในกลางป่าไม้บ่มีสังแลนาหลานเหยย บัดนี้เจ้าพ้อยอยู่บ่มีคูพอ ๒ ไฟจักมาบ่องช่วยสั่ง
กลางป่าไม้ต้นเดียวนี้ชา เจ้าอย่าหนายู่เทือะ จุงเมื่อหอมลุงปู้อยู่ในเมืองพุนเทือะ ว่าอันแล้ว เมื่อนั้นตนแก้ว
ปทุมมกุมมารมีวาจาขานตอบว่า ข้าแต่ลุงผู้ประกอบด้วยปจฺจโลจนาเชิงข้าถามหลานกำพร้าเมื่อหอมดั่งรือแล
ข้าจักยอมละไว้ยังแม่แก้วแก่นไธตนเดียวในดงเขียวป่าไม้มีดั่งปู้ได้มาหนนี้แลนา ดั่งรือแล ข้าจักละไว้ยังแก้ว
แก่นไธแม่ข้าตนเดียวนี้ชาข้าหลานปละยังแม่งนรามไว้ได้ตนลุงบ่ช่วยข้าไธชาคี่ จักขว้าหน้าตายไฟกับด้วยแม่
สายใจแห่งข้าในเถื่อนฟ้าดงเขียวนี้ชะแล แม่นดั่งรือข้าคี่ปละได้ข้าบ่ช่างจักละแม่ข้านี้ไว้ตนเดียวแลลุงเหยยแม่ม
บุญบ่มีตายตามคี่หากแล้วบ่คลาดแคล้วกินแห่งแลนา แม่นว่าข้าตายคี่แควนประเสฏฐ์ถ้าเลิศกว่าอันเปนคนมา
ละแม่ตนอันตายไว้ในเถื่อนฟ้าแม่ข้าผู้เดียว บัดนี้ขอลุงเปนเจ้าพอกกรุณาบ่อย่าดักแก่ข้าหลานกำพร้าตนเดียว
เขียวพลันแลแท้เล่าคี่หือแม่เปนเจ้าคืนมาแต่ //

เทือะ ว่าอัน ตทา ในกาลนั้นเล่าท้าวเปนเจ้าขุนอินท์ สุตงา ไดยินแล้วคำหน่อแก้วปทุมมกุมมารอันมี
วาจาขานผอยหน้าอ้อยมอยปุนรักมีลักษณะล้วนล้วนเนื้ออ่อนนวนขาวใสท้าวคี่ไซบอกเหตุยังอุปเทสเชิงขอยว่า
ตาทะ ดูราหลานรักอันมาอยู่กลางป่าไม้ดงหนาข้าจักบ่เป็นอย่าแก่เจ้าหือแม่เปนคนเล่าคืนมา อันว่าหัวใจหลานนี้
นาขึ้นช้อยได้ออกหน่อ ๑ คี่เปนอยาลูกมายมเดียวนี้งักลิชีวิตได้คืนมาบ่สงไสยชะแล เจ้าปู่เจ้าจุงอยู่สบาย
เทือะ โพธิสัตโต ส่วนปรัมโพธิสัตต เจ้าท้าวหน่อหน้าปทุมมกุมมารไดยินเสียงพราหมณ์กล่าวหือรู้ชาวเชิงขอยา
เจ้าคี่มีหัททยาขึ้นย้าวเชิงหน่อท้าวขมปานปานจิงกรบานควี่ถึบต้องที่อรุณาเจ้าคี่สักลีสุพราหมณ์กล่าว
แก้คิดชอบแท้กระนิงในว่าจักเอาหัวใจนี้มายักควรรคหอกทฤษฐานเสียงบุญสมพารผายแผ่ตั้งสัจจะแก่เทวดา
เมื่อนั้นหน่อพุทธาตนประเสฏฐ์ถ้าเลิศกว่าโลกามหากระสัตรราตนหนุ่มหน้าหน่อพระเจ้าชื่อปทุมมกุมมารมีใจ
หวานรักแม่ว่าขหนึ่งแผ่เมื่อบนมักใคร่เอาหัวใจตนออกไว้พายนอกหือเปนอยาจิงจักกะทำกริยาวาจาตั้งต่อ
สัจจะล่อเหนงดาจิงจักกล่าวคาถาว่า สัจเจ เทวดา //

โย ดูราเทวดาทงหลายมวรมุอันอยู่ป่าไม้หิมพานต์บัดนี้ข้าใคร่เอาหัวใจตนออกไว้พายนอกให้เปน
อยาเปนประโยชน์แก่แม่ข้าอันขว่าหน้าอยู่กลางดงนี้แลนา ผิวว่าข้าแล จักได้เปนพระตน ๑ หือเปนที่เพ็งแก่ฝูง
สัตต คั้นข้าได้ตรัสประหยาเปนสัตถะในโลกข้าคี่จักยกเอาสัตตข้ามพ้นจากโอชะสงสารไฟตามบุญสมพารแห่ง
ข้าราชการฝั่งลำหน้าคือนิพพานด้วยปารมีญาณยอดฟ้าของจุงหือดาบทิพท์กล้าตกลงมาแต่เทือะ ว่าอัน ในกาล
เมื่อนั้น บ่เมินนานบัลลังการแท่นแก้วทรงเลิศแล้วชื่ออินทาทา เทวดา วานี่ เทวดาทงหลายอันอยู่ในสิวิพาย
เถื่อนถ้ำคี่มาค้ำสมพารแห่งพระองค์รานหน่อหน้าดาบทิพท์กล้าคี่อยาดแต่ฟ้าลงมาจับบาทาพระบาทหน่อท้าว
ราชกุมมารพร้อมกับด้วยอภิวฐานบุญแผ่มีตแก่เนื่องของหน่งหัวพองยาวเยือกน้ำพุ่มเพือกโพมาในดงหนาเกิด

ก้องมีต้นว่าฟ้าร้องแลดอยครางเบดั่งจักเกลื่อนจักฟังไพโรจน์เร่าเท่าสั่นต้องภูเขาใหญ่ก้มหน้าไฟกุมมามีอาการ
ไหววะวาดมีใจสวาดขมบานด้วยเตชะอทิภูฐานล่อตั้งสัจจะต่อขุนอินที่ตั้งแต่ดินเทศท้องรอดแต่ห้อง ๖ สวรรค์
เทวดาทงหลายมวรมขมขึ้นปิตีดิน //

ยินดีด้วยปารมีเจ้าสร้างเหตุเจ้ามล้างตายตางนางนงครานผู้แม่เทวดาคือว่าหน้าแผ่สาธุกานมากนั๊กแล
นา มหาสัตโต ปทุมมกุมมาโร ส่วนว่าเจ้าปทุมมกุมมารตนหนุ่มหน้าหน่อพระเจ้าตนปราบแห่งโลกาเจ้าคี่มี
ประหยางอาจตนสะหลาดด้วยปัญญาอยู่กับด้วยมาดาพระบาทย้วยแ้วยวาดยินดีเอาสรักัญไชยเถียนกล้า
อันอยาดแต่ฟ้าลงมาเมื่อขวาเจ้ากำเอาแล้วยังดาบแก้วกัญไชยเจ้าอทิภูฐานใจกล่าวล่อตั้งหน้าต่อใจจิตวาชีวิตเฝีย
ยีนยาวแต่ขอหื้อได้หันหน้าแม่ข้าคืนมาสรี่โสภาขึ้นช้อยอย่าหื้อช้าน้อยรับมรณา คั้นว่าหน่อพุทธากิจแล้วเจ้าคี่
เอาดาบแก้วกันไชยปาดตัดหัวใจหื้อลือดงามไหลออกพันพายนอกหัวห้วยตัวถวายเป็นหื้อแก่พรหมณ์หัวใจแดง
งามเพื่อหื้อเปนอนยาแห่งสรินงครานหนุ่มหน้าหื้อแม่เปนเจ้าคืนมาแล สักโกเมื่อป็น อินทหะสักกะพรหมณ์ผู้
เกล้ารับเอาหัวใจเจ้าปทุมมกุมมารอันท่านปาดออกพรากพายนอกสันดานในพิภกลางด่านด้าวหื้อเปนอนยานาง
ท้าวแม่คืนมา ยามนั้น ด้วยอัญญาอันยิ่งพิชงูจึงเหยียหายหัวใจผายแห่งลูกเต้าท้าวหน่อหน้าพุธังกูรตนมีบุญ
ผายแผ่ได้ชีวิตแก้วคืนมาพระอินทาทนกิน ๒ ส่วนฟากฟ้าชั้นแผ่นฟ้า //

ดาวติงสาอันเปนผัวนางสุชาดาชั้นฟ้าท่านอยู่ถ้ำผอเลี้ยงดูหินแลนา ต้สุตวา โพธิสัตโต ส่วนว่าปริมมโพธิ
สัตต์เจ้าท้าวหนุ่มหน้าปทุมมกุมมารหันแม่สรินงครานใหญ่พยาคี้นพบาบทบังคมยอประหมมือขึ้นไหว้ขอสม
มาแม่แก่นไธเปนเจ้าท่านคั้นพนมเกล้าขมาเจ้าคี่ปอาจจักตั้งสรี่ระตนอยู่ได้เจ้าคี่สยบท้าวที่ไกล้บาทาคีลวด
มรณาผายแผ่สยบตายแทนที่นางท้าวแม่คืนมาเกล้าตายแทนที่เก่าแม่ตนตายนั้นแลนา สาเทวี ส่วนสุขเมกขรานาง
หันบุดตาลูกเต้าตนชื่อปทุมมกุมมารตอยไฟตามแม่แล้วนางแก้วคี่ข้าแผ่สยบตายดินสิ้นระสายยะยันตาคุ่มป็น
ลิมคิงเปนทุกขซึ่งใจมากลูกแก้วคี่พรากตายไฟเล่าทุกขกว่าเก่าแถมมานางคี่เวทนาโสกล้ำเปนทุกขเล่า ๒ ทีแล
นา สักโก เมื่อนั้นขุนอินทนางเจ้าฟ้าเอาหัวใจเก่าหน่อหลานเจ้าเอาออกไว้เปนอนยาหื้อมาดาอันมาใส่ปากขึ้นชม
กันในดงต้นป่าไผ่ยงนั้นเจ้าหน่อไธกุมมารคี่ทุรสานขรบาไหว่นางนาทไธสุขเมกขราอันเปนมาดาแห่งท้าวหน่อ
หน้าปทุมมกุมมารอันจักถามชื่ออินทหะสักกะพรหมณ์ผู้ผ่านแผ้วทรงเพทแล้วเปนพรหมณ์ลงมาค้าสม
พารแห่งเจ้าในเถื่อนเส้าดงหนาเจ้าคี่กล่าวคาถา //

ว่าดังนี้ พรหมเม ดูราพรหมณ์ผู้เวีสท่านจบเพทด้วยเชิงอย่าท่านมาเถิงข้าในเขตด้าวประเทศดงไพร
กลางคีนไสแหล่งหล้าท่านผัดข้าคืนมาด้วยอยานันบัวริสุธีจักว่าเปนเทวบุดต์รู้ว่าเปนคนมนุสสาตินักปราชญ์
เจ้าเมืองใดท้าวอโยโลกูรู้ว่าอยู่ไกลรู้ว่าจะเพไธขุนอินทขออินทบอกข้าอันเปนหลานกำพ้าอันอวยหน้าถามลุนนี้
เทือะ อละ สักโก ในกาละเมื่อนั้นปริมมนางตนองอาจอินทหะไชกรียาบอกเหตุยังชื่อท้าวตนวิเสสรธิ์แรงรุ่งเรื่อง
แผ่งองอาจเหลื่อมยวะยวาดเรื่องไรรัสมี่ใส่สองหน้าจักบอกว่าคุณเปนเจ้าฟ้าขุนอินทกิน ๒ ส่วนฟากฟ้าสระ
เด็จอวยหน้าลงมาคี่กล่าวคาถาว่า ดังนี้ ตาตะ ดูรา กุมมารตนวิเสสข้าชื่อสเนตรพันตาเปนพระยาตนองอาจ

อยู่ในปราสาทแก้วเมืองสวรรค์นางหลายพันแวดล้อมยายยาดอ้อมแปนบริวารลือในสัณฐานด้านด้าวชื่อเทพ
ท้าวอินทาลงมาค้าสมภารแห่งเจ้าหลานหนุ่มหน้ากระสัดตราข้าจึงสระเตจลงมาช่วย ๒ เจ้าบ่หื้อโสกลเส้าใน
ไพร่ข่าอยู่ในด้านด้าวประเทศท้าวแดนไกลสุตวิไสยตจกักิตตนาสังขยาบได้ทางเทศไธยีนไกลข้าจึงปราไสรพระ
บาทลงมาอย่าท้าวราชทั้ง ๒ แม่ลูกอยู่ในไพร่นี้นาไซซาไผ่ //

งข้าสัตตคนคนในเมืองหาบได้ยากแท้ใส่หากเหลือใจบ่มีไผจักอาจเอาชีวิตราชคืนมากับมาดาแห่งเจ้า
นางหนุ่มหน้าสุเมกขราท้าวอินทผายแผ่ประเสฎฐแก้ตุครานคนได้แล สละตนเปนทานโศสหวังหวยโลกสงสาร
สัพพัญัตถุญญาณข้าอินทครานชูช่วยบ่หื้อป่วยสมภารเปนการอันประเสฎฐล้ำเลิศกว่าฝูงคน ยถา พระมาดาตนแม่
ต้องตื่นแผ่ยีนตีกับสิริบุตรตากลูกแก้วชมชื่นแล้วใจบานแต่เทือะ หัททย ข้าค้หื้อยังหัวใจแล้วแก่หลานแก้วทั้ง ๒ จุง
เอากันอยู่ยังแก้วกุสาลาจุงภวานาหมั้นเที่ยงตราบเท่าเสียงชีฆาแต่เทือะ บัดนี้ข้าค้จักสั่งอ้อลามหากัระสัดตราทั้ง
คู่ข้าเฝ้าปู่จักเมื่อหนีเสียเชื่อ ๒ เจ้าจุงเอากันอยู่เฝ้าสาลาก่อนเทือะ ว่าอันแลอ้อติจะ ตวา คันว่าอินทาดนผ่าน
แผ้วขอสั่งแล้วสักเสินบุญยกยอคุณแล้วสั่งหลานแก้วบัวมวรกาลควรพระบาทค้สระเตจคลาดลาไฟสู่เมืองไกล
ขึ้นฟ้าในแผ่นหล้าโขงสวรรค์โพ้นแลนา ตมัตถ์ ปักกา เสนโต สัตถา สัพพัญญู พระพุทธเจ้าตนเปนเหง้าแกโลกทั้ง
๓ สัตตหลามไหลเข้าสู่ในที่อยู่พระมณีฝูงสัตตมีบ่้อยสัตถาพระยอศ้อยสมมุฏ พุทโธ ตนเปนครูแก่ //

โลกร้างบ่โสกลหลงหลายนาเถ้าตนเปนนายนำหนุ่มสัตตเข้าสู่นิพพานด้วยสีลทานเทศไธหน่อพระเจ้า
โพธิญาณนำสัตตข้ามพ้นจากสงสารประจัญแพ้มาร ๕ สิ่งปนแก้วยังโลกยังอ้ดถะนี้ไปแจ้งพระจิงแสร้งเทศ
นากล่าวเปนคาถาแก่มหาสิริบุตรเดธเปนเคล้งแกสวักเจ้าทั้งมรดด้วยเสียงอันม่วนเพราะว่า ภิกขุเว ตูราภิกขุ
ทั้งหลายนิยายอันนี้ปนชิตป่าไม้มีตดงที่นาบุดตากับมาดาอยู่เถื่อน ๒ แม่ลูกเปนเพื่อนกันนอน ทุกข์ตรัสต้องใจ
ลันเช่น ๒ แม่ลูกเปลี่ยนกันตายในคิงหมายป่าไม้เทพไธลวดกรุณาเทวดามาอยู่เฝ้าตนเจ้าชื่อขุนอินท์ท่านอินดู
ผายแผ่ตนเปนเจ้าแกเทวดาอันเป็นผวนางสุชาดาอสุภัญญาชั้นฟ้าท่านอ่วยหน้าลงมาค้ชุมหากัระสัดตราเปน
เจ้าท้าวหน่อหน้าปทุมมกุมมารกับทั้งนางนงครานผู้เปนทุกข์นักแก่กลางดงพระยาอินท์ตนเองอาจลงมาอย่า
พยาธิต้อหาย สั่งหน่อแก้วปทุมมกุมมารว่าหื้ออยู่ในสัณฐานอวาสากับนางนาทแก้วสุเมกขราท้าวค้สระเตจลีลา
เมื่อสูในที่อยู่เมืองสวรรค์เวไชยยนต์ปราสาทเปนผัวแก้วราชสุชาดาราชัญญาแวดล้อมยายยาดอ้อมสมเสลียว
๒ ตกลงจรจะว่องค้วค้อมก่องมีวันผุนใจมันบ่ //

น้อยหน้าชื้อช้อยปนแยงอยู่แผ่งตนท้าวราชในปราสาทมณเทียรเจ้าค้เสถียรอยู่แล้วในชั้นฟ้าแก้วดาวดิง
สา ท่านค้สั่งอ้อลายังพระมหากัระสัดตเจ้าท้าวอิราชหนุ่มหน้าปทุมมกุมมารด้านคำขานขาดแล้วสั่งหน่อแก้วหนี
เมื่อเมื่อนั้นแลนา มหาสัตโต ส่วนว่าพระมหากัระสัดตเจ้าท้าวหน่อหน้าปทุมมกุมมารเจ้าค้มีใจบานต้องตื่นปัส
สาขึ้นนานากับทั้งสุเมกขราผู้แก่กลางดงปลงใจตนอยู่ป่าเจ้ารักสาแม่กำพราเทวีบ่มีทุกข์โขดโสกลเส้าทุกคำเข้า
หากกะท่ามาปฏิบัติรักสาอุปัฏฐากบ่หื้อแม่ได้ลำบากเคืองใจสักคาบหาห้วมันแลลูกไม้เซาะไซ้ได้หาบ่น้ำมาเลี้ยง
มาดาแก่เจ้า ต้มใบหม้าใส่ไว้เหนือใบตองทั้งหมากค้บ่ทองแลหมากเกี้ยงเอามาเลี้ยงแม่มาดาไฟแสวงหาทุกคำ

เข้าบ่หื้อแม่ได้โสกเส้าสักวันเจ้าใจปล้นบ่พรากบ่หื้อแม่ได้กั๋นอยากอาหาร บ่หื้อเปนมานทุกข์ยาก บ่หื้อแม่ได้
ลำบากเคื่องใจสัง เจ้าค้โพทั้งวันบ่ขาด เจ้าค้อุปภูฏากบ่หื้อแม่ได้พรากสาลาแลนา เต อุพโภเจ้าใจปล้นบ่พรากบ่
หื้อแม่ได้กั๋นอยากอาหาร บ่หื้อเปนมานทุกข์ยาก บ่หื้อแม่ได้ลำบากเคื่องใจสัง เจ้าค้โพทั้งวันบ่ขาด เจ้าค้
อุปภูฏากบ่หื้อแม่ได้พรากสาลาแลนา เต อุพโภ ส่วนว่านางสุขุมขราขึ้นช้อยนางค้อยอยู่กับด้วยลูกน้อยแห่งตนใน
ดงไพรป่าไม้ ๒ หน่อไธ้อยู่เสถียรอยู่กะทำเพียรก่อกองกว้างอยู่เสพสร้างปารมี //

ธัมมกะทำพรหมวิหารบ่ขาดตราบพอเมี้ยนชาติคลาดจากหั้นในโพธิ์เอาตนโพเกิดชั้นฟ้าเลิศตูลิ
ตาสวรรค์เทวโลกพันคัมมีแล สัตถา อิมิ ธัมมเทศนานิ อหริตวา ชาฎกั โสมธานะสิ สัตถา สัพพัญญุพระพุทเจ้า
ตนเปนเหง้าแกโลกาจึงจักนำเอามาธัมมชาติแต่แลกอชีวิตแม่แก้วราชคินมาคัมมีในกาลละเมือกอนบ่หื้อผ่อน
หลวงหลายเปนนิยายล่วงแล้วเปดตั้งพระพุทเจ้าหากไชพระอุบแก้วเทศนามานี้แล เมื่อนั้นกระสัตตราตน
ประเสัญกล้าเสกกว่าโลกาคันว่าเจ้าเทศนายังปทุมมกุมมารชาตคอันนี้แล้วค้ชกเอามาธัมมชาติปัจจุบันมาเทียมกัน
หื้อแจ้งพระค้แสร้งโสกโหวารขมขมตามชาติบ่หื้อขาดติดกันปัจจุบันชกต่อจกหื้อชื้อล่อพายหลังสำแดงยังอัญฐะ
อันนั้นมาหื้อแจ้งพระจึงแสร้งกล่าวเปนคาถาว่า กุตตราชา ภิกขุเว ตูรามิกขุทั้งหลายอันเอากันมาอวยสขพรัง
อย่าลั้งในใจตนทรงสีลเสบัวริยาด กุตตราชกระสัตตรามิใจอิสสาเคื่องโขดกะทำโทสร้ายราวีขับท้าวอนังคราช
หนีจากห้องเท่ามีแต่ ๒ พระพี่น้อง ๒ องค์ อยู่ใน //

พงไพรปากกว้างพระเจ้าช่างลวดตายโพวันนั้นบ่ไชบุคคลผู้ใดค้หากได้เทวทัตผู้ใจกล้าชื้อชื้ออธัมมกะทำ
เพียรทุกชาติบ่หื้อขาดเทียมโพเปนคนหาญใจบาบ่เทียวพระขนาดหนักหนาปองข้าคุดถาคบแล้วเว้นแต่ได้
เปนพ่อค้าแก้วแลโคตรค้กะทำแต่บุญชาติแล้ว ตราบใดนั้นแทนเทศนาธัมมในกาละบัดนี้แล สักโก เทวราชา
อันว่าพระยาอินทอิราช ท้าวตนองจตจนเสลียวหลงดงเขี้ยวตรีเพทผู้วิเสสเปนพราหมณ์แข็งมาถามหนทาง
เมื่อเชิงเจ้าท้าวหนุมหน้าปทุมมกุมมารมีค้หาวนขึ้นช้อยว่าหลานน้อยเฉียเจ้าปู่อันมาอยู่กลางดงข้าหลงหนทาง
มารอดเจ้าฟ้ายอดตนบุญนายสุนถามทางกว่าเชิงหน่อหลักุมมารว่าสร้องครานเฉียหลานน้อยของจุงบอกถ้อย
ทางโพแก้อันเทียวทางไกลอดทอดเจ้ายอดฟ้าจึงเอาชีวิตแม่หน่อหลักุมมารวันนั้นนาบไซคนได้ไทยตาง
หน้าตาพิพกกล้าเอหันไกลสายตาไวไซน้อยท่านคอยแผ่ถ้อยกรณวันนั้นคือหากได้อนุรุทธเถระตนบุญกล้านั่ง
ต่อหน้าเทียมทันปฏิบัติทุกวันบ่ขาดเปนลูกพระมุนีราชคมตาพิพสมบไซน้อยเปนลูกสิขพระยอดส้อย ตถาคต
ในกาละบัดนี้แลนา มหากระสัตตราตนชื่อ //

อนังคราชาอิราชเปนท้าวอาจกินเมืองบ่หื้อเคื่องใจโพตนใหญ่ลือชาส่วนอุปราชาผู้นองอยู่ตางห้องเมือง
ไกลหรั่งริพลใส่มาตองใจป็นคองกินเมืองริพลเนืองแถวถ้งไหลหลังเข้ามาชื้อท้าวหนั่งดูอยู่บ่ได้ปราสาทไธใจพาย
ลูกถัวเปนบาบ่สุภาพคองธัมมกลัวเปนกัมมเปนเวรอันใหญ่ท้าวไซสามานย์เจ้าองค์ครานวิเสสหนีจากโขงเขต
เมืองรัฐฐะเรื่ององอาจท้าวอนังคราชาค้ไฟกับนางงวโยผู้นองโพอยู่ห้องสาลาลวดมรณาตายกว่าละนางแก้ว
กำพร้าอยู่ลุนหลังวันนั้นนาท้าวไซไซได้คนใดใครตางหน้าคือพ่อพระเจ้ายอดฟ้าตนชื่อสรีสุทธโธณะราชาได้มา

เปนพ่อพระตถาคตในกาละบัดนี้แล สุเมกขราชาอิริยา อันว่านางสุเมกขราไวแ่วนเชื้อท้าวแก่นบุตตรีอยู่กลาง
คีรีป่ากว้างกับด้วยลูกน้อยส่างสมพารวันนั้นนางนาทไธ้บไซยังสามานยใดใครอื่นหน้าซ้อยขึ้นโสภาคคือหากได้
นางสรีมหามายาบุญแผ่ได้มาเปนแม่พระตถาคตในกาละบัดนี้แล ปทุมมกุมมาโร ภิกขุเว ดุราภิกขุทั้งหลาย
นิยายอันนี้อาจขึ้นเชื้อชาติสุริยะวงศ์ทรงสีลบัววิยาด อันว่าเจ้านาทน้อยปทุมมกุมมารกับนางนงครานผู้แม่ไฟ
อยู่แก่กลางไพร //

กะทำพรหมวิหารไปบ่ขาดในอวาสาปากว้างหิมพานต์เปนทุกข์ผานแสบไหม้กลางป่าไม้หลวงหลาย
นางขวยหาหวัมนแลลูกไม้มาบ่ได้เปนलगงตอดนางตายกว่าในกลางป่าผู้เดียวทุกข์เปนเปียแฉิบไหม้นาง
นาทไธ้ขว้าหน้าให้กว่าเปนผีในคีรีป่าไม้พระบาทไธ้ไต่ตามหาเซาะมาตาตนแม่ให้อ้อนแอ่งกลางดงในพงไพรป่า
กล้วยในเถื่อนห้วยวอยวอยเจ้าไฟคอยร้องแผ่ร้องหาแม่กลอยใจว่าสรินงไวยเฟีย พระข้าสูกักพร้าวนหาในดง
หนาแสวงแอ่วจวบแม่แล้วกลางดงละคาบตนนางแก้วตายไฟแล้วบ่คืนมาแจ้งต์เวทน์ร้องไห้เปนทุกข์ด้วยแม่
แก้วแก่นไธ้ตายไฟเจ้าคัจจเอาหัวใจออกไว้เปนอยาแก่นางนาทไธ้แม่มาตาเพื่อหายโรคาเจ็บปวดนางแก้ว
ลวดคืนมาด้วยบุตตาลูกเต้าท้าวหนุ่มหน้าปทุมมกุมมารวันนั้นบไซคนใดใครต่างหน้าห่อพระเจ้าฟ้าตนบุญ
ตอบคุณพ่อแม่เปนเจ้าแก่โลกาคือหากได้หน่อพุทธานต์สัตตสวาดเป็นนิกปราษฎแห่งฝูงคนเปนเจ้าตนประสิฏ
ล้ำเลิศกว่าฝูงสัตตเจ้าคัจจได้ตรัสประหยาสัพพัญญูโงมทุแกโสภณาสัตตข้ามพันโอมสงสารรอดประการ //

เวียงแก้วจูดแล้วเนรพานควรเอาปทุมมกุมมารมาสอนสั่งปฏิบัติตั้งคำสอนจึงมีบุญหื้อกะทำคุณแก่
พ่อแม่บุญจึงแผ่บุญหื้ออากงหู่ฟ่งหื้อถื่อเอาแห่งหน้ใจควรรใช้สอยอย่าคร้านทุกเมื่อสังการงานบุตตาคาราน
ลูกเต้าที่อรักสยยังแม่เปนเจ้าทุกค่าเช่าเืองงายขงขวยหาเลี้ยงพ่อแม่ให้อ้อนแอ่งกะทำเพียรอย่าเบียดเบียนเกียน
กะทำโทสอย่าหื้อพ่อแม่ได้ต้องโสกโสกอย่าหื้อพ่อแม่ได้น้ำตาตกเคียดไหยเอื่องนั้นบไซคองดี อย่าตัดไม้สรีมหา
โพธิ์ อย่าใส่โทสเจ้าตนมีสิล อย่าขัดขึ้นผู้ใหญ่ อย่าใส่สิลใหม่ อย่าเปนคนใจบาป หื้ออยู่ตามสุภาพคองธัมม์หื้อ
ครบอย่าพ่อแม่พี่น้องหลงตาฝูงอาวอน่าป่าปู่ยาครูบาหมู่มีสหายคนยิงชายแถวเถ้าสอนลูกเต้าเล่าสืบกันไฟ
อย่าหื้อมีใจโสกเส้า อย่ากินเหล้าอย่าเมาจักพาตัวไฟสุเส้าไฟพายหน้า อย่าฆ่าเจ้าเออาของ อย่าปองมล้างศาสนา
แลพุทธรูป จัยังมีล้างสกลุปลแลเจตีย์ ของสิ่งมีอย่าลักเอาจ่ายด้วยอันงานสะพลันพระเทสนาป็นหื้อแจ้ง อย่าแส้ง
เยี้ยเยี้ยพินด้วยง่ายผู้ยิงคืออย่าหนายผัวตนเกิดเปนคนหื้อ //

รู้เอียง อย่าหื้อพ่อแม่ได้พินเฟื่องเคื่องใจเสื่อผ้าใบแตงไว้ขบเมื่อได้เปันทานแก่พระองค์ครานพ่อแม่หื้อ
มีใจกว้างแผ่บุญถึงระดูปลีใหม่ลูกเต้ามีใจใฝ่สมพารยังบิตตามาตาเปนเจ้าพ่อแม่เลี้ยงลูกเต้าเปนคุณการเปนบุญ
อย่าผ่อนหื้อมีใจอ่อนกรูณา อย่าประมาทาประหมาด อย่าหื้อมีใจเคื่องชราบโกธา อย่ามีว้าจาห้าวเคร่ง อย่าง
เบ่งร้องเสี้ยแข็ง เอยียวมีคำกินแห่งเมือหน้า ว่าคุบได้กะทำตอบคุณพ่อแม่ข้าสักคำ พ้อยข้าเสี้ยงกล้าตายกว่า
ละลูกไว้เปนกำพร้าอยู่ลุนหลังจักเยี้ยส่งบ่ช่างทุกเมื่ออ้างจาเอียงอย่าจาเอียงเล่าขวัญท่าน อย่าอวดอ้างว่าตัวเปน
นาย คนยิงชายในโลกนี้จึ่งเทียมแทกสอนใจชะดาณินิยายอันนี้ปราบแห่ง้าพระพุทเจ้าจิงเทสนากล่าวเปน

กาลาว่า มาตาปิตตฺ อุปฏฺฐานํ บุตฺตทา ดังนี้เปนเกล้าพระพุทเจ้าจ้งยอคุณกะทำบุญอุปัฏฐากพ่อแม่หากมฺพุคน
ผู้นั้นดูประเล็กล้ำเลิศกว่าฝูงคนเปนผลผลหลายสิ่งเปนแก้วย้งกลวงหลายคนย้งชายแฉวเกล้าเอากันเข้ามา
ฟังธัมมจ้งทรงจำไว้ค้เที่ยงจักได้ถึงสุขพ้นจากทุกข์ชาติบไว้ราชสมบัติอชชามีมีล้ำตัวงามองอาจ //

หัตถิมิซ้างแก้วราชตัวแพงเงินคำแดงแลของบัวโรโคคบไว้โรสของดีทาสามีบ่น้อย ทาสีพ้อยเต็มตาม มี
บุตตางมลูกแก้ว บุตตรีเลิศแล้วเปนคุณเพื่อผลบุญได้สร้างเพื่อหากช่างสร้างรอมมาคั่นคลาดคาจากหันในชาติ
นั้นตายไฟค้จักเที่ยงว่าจักได้เอาตนไฟเกิดในที่ประเล็กล้ำสุตาในดาวติงสาเทวโลกค้จักได้บัวโรคของแพงในเวียง
แสงปราสาทแท่นแก้วราชวิมานค่านางฟ้าทำหนุ่มห้อยงามบ่น้อยบรู้ก็ร้อยสังขยาบ่ออาจคณนابقได้บงนาทไ้
ท้งมวรเปนที่ควรสุขย้งมีทุกสิ่งนาๆ มีทีมายย้งโยชนพ้นจากโทษสงสารบม่การเจ็บปวดบไข้โสกมีแรงบุญมาแพงบ
น้อยรู้ถ้อยเกล้าชรา คันมรณาตายกว่าเปนผีพ้นจากอเวจีแลอุบายเหตุ้นคนท้งหลยท้งย้งชายอันเอากัน
มาอยายสะพรั่งน้งเวดล้อมแล้วจ้งฟังธัมม อย่าใจนำประหมาดฟังแล้วอาจจำเอาหื้อซ้ใจเราเสยงไว้หมั้นเที่ยง
ทุกคนตั้งจิตตนฟังหื้อถึที่อรู้ที่แห่งอถะธัมมพระองค์ค้กล่าวชื่อบอกที่หื้อเพสนาแก่สุดตคณาหลายหมู่ค้เที่ยง
ว่าจักได้เข้าสู่ถึงสุขพ้นจากทุกข์สงสารมีนิพพานเวียงแก้วเปนที่ //

แล้วพายลุนแก่สุทธานท้งหลายบ่อย่าชะแล ปทุมมชาฎกั นโรฐิต์ กรียาอันสังวณณาวิเสสในห้องเหตุ
ปทุมมชาตค้สมเรจสระเดจแล้วเท่านีก่อนแล สระเดจแลนคือนสบสองออกสิบสี่ค้ค้ายามกองแลงวันอาทิตย์ ปริ
บุญณาแล้วแล นายเหยตัวน้อยเต็มทีถึเต็มทีแลเจ้าเหย จุฬสัทชาติได้ ๑๒๙๙ ปลีเมิงเปล้าแล มูลละสัทธา
หมายมีพระเชยยะเสนาเปนเกล้า ได้สร้างธัมมบพุมมมารฎกนี้ชื่อกว่าเปนธัมมชาตาแห่งข้าแล //

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศกษัตริย์